

Vili Ravnjak

POTOVANJE V RIM (CARAVAGGIO)

Dramski tekst
1988

OSEBE

MICHELANGELO MERISI DA CARAVAGGIO, slikar
LUCIA ARATORI, njegova mati (tudi OKOSTNJAK)
GIOVANNI BAGLIONE, umetnostni kritik in kustos
FRANCESCA BAGLIONE, njegova žena
FRANCESCO MARIA DEL MONTE, kardinal
MATHEO CONTARELLI, kardinal
GOSPODIČNA PHYLLIS, kurtizana
GRAZIA LENA, njena nečakinja
GENERAL HOLEFERN, vrhovni vojaški poveljnik
RANUCCIO TOMASSONI, njegov voznik, vojaški pilot
GIULIO, kabaretni igralec (tudi PALČEK VODNIK)
TOTO, kabaretni igralec (tudi BRODNIK HARON)

Prvi moški (DVORJAN, ČASTNIK, ŠKOF, MOŽ NA LADJI)
Drugi moški (DVORJAN, ČASTNIK, PREDSEDNIK VLADE, MOŽ NA LADJI)
Tretji moški (KOMORNIK, ČASTNIK, TAJNIK VOJAŠKEGA SVETA, POLICIJSKI
NAČELNIK, MOŽ NA LADJI)
Četrty moški (ČASTNIK, ŠEF DRŽAVNE VARNOSTI, ZASLIŠEVALEC,
MOŽ NA LADJI)

Prvi fant (ANGEL, RIMSKI VOJAK, DIONIZ, OPICA FLOKI)
Drugi fant (ANGEL, VODJA RIMSKIH VOJAKOV, DIONIZ)
Tretji fant (ANGEL, RIMSKI VOJAK, DIONIZ, POLICIST)
Četrty fant (ANGEL, RIMSKI VOJAK, DIONIZ, RADOVEDNEŽ)

Prva plesalka (ORIENTALSKO DEKLE, MENADA, PALČEK)
Druga plesalka (ORIENTALSKO DEKLE, MENADA, PALČEK)
Tretja plesalka (ORIENTALSKO DEKLE, MENADA, PALČEK)
Četrta plesalka (ORIENTALSKO DEKLE, MENADA, PALČEK)

Kot slikarski modeli in gostje/gledalci sodelujejo vsi nastopajoči.

*V tekst drame so kot sestavni del vključene Caravaggieve slike: DAVID Z
GOLJATOVO GLAVO, SALOMA, SMRT SV. MATEJA, MARIJA
MAGDALENA, SV. JANEZ KRSTNIK, JUDITA OBGLAVLJA HOLOFERNA,
POČITEK NA POTI V EGIPT, DEČEK Z OVONOM, ABRAHAMOVO
ŽRTVOVANJE, MARIJINA SMRT, DEČEK Z LUTNJO,
MEDUZA, POLAGANJE V GROB, DEČEK S KOŠARO SADJA*

in glasba W. A. Mozarta REQUIEM (Dies Irae, Agnus Dei, Requiem)

PROLOG

*Noč. Rim. Palazzo Madama. Galerijski hodnik. Visoka srebrna stena, na njej uokvirjena Caravaggieva slika **David z Goljatovo glavo**. Mimo prideta Dvorjana. Ogledujeta si sliko, skušata jo sneti; ker jima ne uspe, gresta dalje. Za njima pride Giovanni Baglione, ki se prav tako ustavi pred sliko.*

BAGLIONE:

Končno! Končno je tudi tebi odklenkalo. Zdaj smo na vrsti mi. Da popravimo krivice in napišemo oporoko. Ves sem poten. Vročina še ponoči ne poneha. Julij je v Rimu res strašen. Upam, da me Del Monte sprejme. Ob tej uri navadno občuje z duhovi. *Odide.*

Dvorjana se vrneta, eden nosi priročno lestev, z njima je Komornik.

PRVI DVORJAN:

Torej je res?

KOMORNIK:

Res.

DRUGI DVORJAN:

Sijajno!

PRVI DVORJAN:

Spet bomo obogateli. Kakšna sreča za nas! Veliki slikarji ne umirajo vsak dan.

DRUGI DVORJAN:

Del Monte spi?

KOMORNIK:

Ne. Ima obisk. Kardinal Contarelli je pri njem.

DRUGI DVORJAN:

Kdo?

PRVI DVORJAN:

Kako? Blede se vam, komornik! Kardinal Contarelli je že vsaj pet let mrtev, če jaz kaj vem.

KOMORNIK:

Rečem vam. Nenadoma se je znašel pri njem. Zaklenila sta se in sedaj po tihem šepetata.

PRVI DVORJAN:

Hohohoho ... Ta je pa lepa! Nisem vedel, da Del Monte tako sveto verjame v prikazni. Pohitimo! Pristavi lestev! Njegov privid ne bo trajal večno.

KOMORNIK:

Nisem čisto prepričan, da je to dobro, kar delamo.

PRVI DVORJAN:

Kako? Še pred nekaj minutami ste govorili povsem drugače.

KOMORNIK:

On vse ve, četudi spi. Njegovemu očesu se ne more nič skriti; njemu ni mogoče pobegniti ...

PRVI DVORJAN:

Ah, bedarija! Nasedate vražam, komornik, cela baba ste že. Slika je prišla s sinočnjo pošto iz Neaplja; razstavili ste jo pred dobre pol ure, Del Monte pa je šel spat vsaj pred tremi urami, je tako?

DRUGI DVORJAN:

Potemtakem še sploh ne ve, da je Caravaggio mrtev.

KOMORNIK:

Naj bi tako bilo, čeprav ...

PRVI DVORJAN:

Snemimo jo brž! Jutri bo vredna sto milijonov lir. Ne bodite, no, zaskrbljeni, komornik, pripadel vam bo lep delež. Ali pa vas morda peče vest?

KOMORNIK:

Slika je bila namenjena kardinalu Del Monteju osebno.

PRVI DVORJAN:

Saj jo bo lahko imel! Takoj jutri jo naj odkupi od nas. Kaj tako mencaš? Snemi jo že vendar!

DRUGI DVORJAN *na lestvi*:
Ne gre! Nekaj se je zataknilo.

PRVI DVORJAN:
Pusti! Bom jaz!

KOMORNIK:
Toda on bo izvedel. Še vsakega tatu je izsledil.

PRVI DVORJAN:
In zakaj še nikogar ni predal policiji? Pa tudi vas še ni odpustil.

KOMORNIK:
On je – nad vsemi nami je; ve za naše grehe, ve, da mi to vemo, a nas nikoli noče kaznovati.

DRUGI DVORJAN:
Grozni ste!

PRVI DVORJAN:
Kdo za vraga je zabijal te žeblje? Potrebne bodo klešče.

DRUGI DVORJAN:
Pst! Nekaj slišim. Prihajajo!

KOMORNIK:
Jav, po meni je!

DRUGI DVORJAN:
Pohiti!

PRVI DVORJAN:
Ne gre!

KOMORNIK:
Bežimo!

DRUGI DVORJAN:
Baglione in oba kardinala!

PRVI DVORJAN:

Ampak Contarelli je mrtev!

DRUGI DVORJAN:

Tu prihaja živ!

PRVI DVORJAN:

Ooo! Kakšna družabnika sem si našel!

Zbežijo z lestvijo.

DEL MONTE:

Caravaggio je bil edini. Kot je bil edini da Vinci ali Michelangelo. Vi pa veste, da takih umetnikov ni več med nami, da so časi genijev mimo.

CONTARELLI:

Zanašajo vas čustva.

DEL MONTE:

Zelo drag človek mi je bil, priznam. Bil mi je brat po duhu, a tega ni vedel. Samo malo je manjkalo, pa bi spoznal Boga in smisel kozmične igre. Škoda. Umrli je neveden in izgubljen.

BAGLIONE:

Da. Njegov značaj je bil neznosen. Nikoli nisi vedel, komu služi: Bogu ali Hudiču?

CONTARELLI:

Služil je umetnosti, Baglione. In pri tem mu ni bilo lahko. Samo pogledajte tole njegovo sliko! *Se ustavijo pred sliko na steni.* David z Goljatovo glavo. Videti je kot avtoportret.

BAGLIONE:

Seveda, kaj drugega kot avtoportret. Bi lahko incialke M A C O, ki so vpisane na Davidov meč, razumeli kako drugače kot Michele Angelo Caravaggio Opus? Verjetno lahko nekdo, ki živi tako razdvojeno kot naš Caravaggio, ob koncu svojega življenja sebe vidi le še v podobi odsekane Goljatove glave.

DEL MONTE:

Pozabljate, da so protislovja in paradoksi bistvo stvarnosti. Značajska in duhovna enostranskost sta znamenji ustvarjalne in osebnostne majhnosti. Šele skozi kontradiktornost zasije genij popolnosti. Šele v združitvi nezdružljivega se izraža duh večnosti.

CONTARELLI:

Baglionejev odnos do Caravaggia je v tem trenutku res nekoliko pretiran, toda z leti se bo unesel. Mislim, da bi ga lahko brez oklevanj angažirala za pisanje uvodne študije za milansko razstavo Caravaggievih del leta 1951.

BAGLIONE:

Oprostite, nisem vas dobro razumel. Kaj ne pišemo ravnokar leta 1610?

CONTARELLI:

Se opravičujem. Kar naprej pozabljam, da poznate samo sedanjik. Glede časa onstranstvo človeka povsem zbega. A hotel sem reči tole: kmalu se bo zgodilo, kar si, Baglione, vi želite: Caravaggieva umetnost bo padla v pozabo, a ne za vedno. Več kot tri stoletja bo živel v senci, toda vstal bo. Leta 1951 bo v Milanu velika razstava njegovih del, ki jo organizirava skupaj s kolegom Del Montejem, in takrat tudi on zasije v soncu svoje večne slave. Vas ne bi mikalo, Baglione, da bi se ob tej priložnosti pojavili kot prvi kritik in svojemu nesmrtnemu sodobniku, sedanjemu sovražniku, zapeli hvalospev?

BAGLIONE:

V reinkarnacijo ne verjamem. Pa tudi vaša pravila življenja v onostranstvu me ne prepričajo. Žal.

DEL MONTE:

Poslušajte kardinala, Baglione, sicer boste ostali zapisani samo na senčni strani zgodovine.

BAGLIONE:

Zakaj me tako zaničujete? Brez mene tudi Caravaggia ne bi bilo.

DEL MONTE:

Imate prav. Le kaj bi geniji brez svojih nasprotnikov? Od kod bi jemali moč in navdih? Smešno. Contarelli, mislim, da bo uk trd, a najbrž se izplača. Začnita s teorijo relativnosti.

CONTARELLI:

Saj res. Kaj sta prostor in čas? Kaj zgodovina? Kaj človek? Kako zanimiva in skrivnostna vprašanja. *Se zazre v zamaknjenga Del Monteja.* Francesco, kaj se dogaja? Kam si odšel?

DEL MONTE *zamaknjen*:

Tu je! Vrača se.

CONTARELLI:

Vidim ga. Prihaja. – No, Baglione, pojdiva. Mislim, da bi bil kardinal rad sam.

DEL MONTE:

Nočejo ga spustiti preko reke, na zemljo bi ga radi vrnil.

CONTARELLI:

Zbogom, Del Monte. Občevanje z onstranstvom človeka spremeni.

BAGLIONE:

Upam, da imaš od takšnih zamaknjenosti tudi kakšno zemeljsko korist.

CONTARELLI:

Postali boste slavni in bogati. Vam to ni dovolj? *Odideta.*

DEL MONTE *sam*:

O, Caravaggio! Sin moj! Plavaj! Ne zaustavljaj se! Moraš preplavati reko! Onstran so travniki čiste radosti. Tam sije sonce. Tam je luč, ki pozlati vsako trpljenje. Plavaj! Moj duh je s tabo, ne boj se! Smer je prava. Ne verjemi glasovom, ki te vabijo v brezna! Zakaj si se ustavil? Tu na zemlji ni nič več tvojega ...

V ozadje se prikrađejo tatovi Caravaggieve slike: Komornik, Prvi in Drugi dvorjan, ki pristavi lestev. Opazijo klečečega Del Monteja.

PRVI DVORJAN:

Tam je senca!

KOMORNIK:

Del Monte je. Zmešalo se mi bo!

PRVI DVORJAN:

Premika se in govori.

DRUGI DVORJAN:

Najbrž je prikazen. Pa kaj vaju to briga? Pomagajta raje. Zdaj bo šlo. Še malo. Takole.

KOMORNIK:

On je! On!

PRVI DVORJAN:

Nehaj paničariti! Samo njegov duh je. Pridrži lestev!

DEL MONTE:

Ne kradite! Okradli vas bodo.

KOMORNIK:

Na, zdaj pa imamo! Oglašja se.

PRVI DVORJAN:

Pohiti! Tu zares straši.

DRUGI DVORJAN:

Primi. *Snameta sliko.*

DEL MONTE:

Ne trudite se, fantje! Se ne splača. Slika bo ukradena še štirikrat, preden bo leta 1951 prišla na milansko razstavo.

PRVI DVORJAN:

Zdaj pa brž od tod! Tu stoji svet na glavi. *Odhajajo.*

DEL MONTE *zakliče:*

Komornik! Komornik, kam bežiš? Pridi sem!

KOMORNIK:

Kliče me!

PRVI DVORJAN:

Midva kar greva. Počakava te na vrtu. *Odideta.*

KOMORNIK *se približa:*

Da, izvolite, gospod kardinal.

DEL MONTE:

Jutri pripravite vse za zadušnico. Bral jo bom osebno. K obredu povabite samo tiste, ki so ga imeli radi. Najbrž jih ne bo mnogo.

KOMORNIK:

Kaj naj storimo z njegovim truplom?

DEL MONTE:

Pustite ga v Portu Ercole. Če je le mogoče, naj ga pokopljejo cerkveno. Lahko greš.

KOMORNIK:

Moj poklon! *Odide.*

DEL MONTE:

Vrnil si se. Pa tako blizu resnice si bil! Kako nisi mogel spregledati? Zdaj boš moral znova na isto, že tolikokrat prehojeno pot. – Torej, Caravaggio, dobrodošel na Zemlji, edinem kraju, kjer je mogoče spoznavati kraljestvo božje!

Stena, na kateri visi slika, začne pokati: rušita se kamenje in omet, vmes kri; nastopi potres, zemlja bobni, dvigujeta se dim in prah; prihrumi vihar. In glasba – W. A. Mozart: REQUIEM, Dies Irae.

1. prizor: TEČAJ IZ LETENJA

Na planem. Zadaj visoko nebo. Giulio vodi tečaj letenja. Angeli se učijo vzletati in pristajati. Caravaggio stoji ob strani, jih opazuje in si dela slikarske skice.

CARAVAGGIO *odvrže skice:*

To vse skupaj ni nič! Popolnoma sem prazen. Brez idej, brez vsake prave inspiracije. Počutim se, kot da nikoli več ne bom ustvaril nobene slike.

GIULIO:

Moraš se zaljubiti, Caravaggio! Navdih pride z zaljubljenostjo. Jaz sem vedno zaljubljen. To me drži pokonci. Pa tudi njih! Od česa pa misliš, da angeli živijo, če ne od ljubezni?

CARAVAGGIO:

Ne maram zaljubljenosti. Ko sem zaljubljen, se popolnoma spremenim. Grozen postanem. Bitje, ki ga ljubim, me povsem obsede.

GIULIO se zasmije:

Takšne so pač te človeške, zemeljske ljubezni. Zato se je treba dvigniti nadnje. Poglej te dečke, nič človeškega jih ne more več prikleniti na zemljo, jih umazati, zato se lahko svobodno ljubijo s komer koli.

CARAVAGGIO:

V meni, žal, ni take moči.

GIULIO:

Da, da; težko je biti Bog, vem. A splača se potruditi. Vsaj poskusiti. – Amorčki! V vrsto zbor! *Angeli pristajajo in stopajo v vrsto*. Ponovili bomo prvo vajo letenja v prostem slogu, s tem da boste tokrat uporabljali lok in puščice. Leteli bomo v jati in posamič. Razumeli?

ANGELI v zboru:

Razumeli.

GIULIO: Torej, preverite krila, če brezhibno delujejo. Dobro. Zdaj pa globoko vdihnite, napolnite pljuča s svežim zrakom in se začnite počasi odrivati od tal. Razširite roke ter začnite enakomerno in vztrajno frfotati. Vaše peruti postajajo zračne, telo breztežno. Imenitno! Vidite, kako znate! In sedaj se lahko poženete proti nebu.

ANGELI frfotajo po zraku.

GIULIO:

In ko boste visoko zgoraj, ko se boste povsem zlili z nebesno sinjino, boste napeli loke in začeli streljati z zlatimi Amorjevimi puščicami proti zemlji. *Gleda za njimi*. Čudoviti so. Obožujem jih. To je moj najboljši razred.

CARAVAGGIO:

In kako se naučiš postati angel?

GIULIO:

Pridi v naš tečaj. Vsak četrtek popoldne smo tukaj. Joj, kam so ušli? Ne smem jih pustiti same. Počakajte! Se *dvigne v zrak*. Vidiš, Caravaggio, kaj dela človeška volja. Samo verjeti je treba in biti drzen! Usoda ljubi pogumne. Ne odlašaj! Zrasla ti bodo krila, verjemi! *Odleti*.

CARAVAGGIO:

Giulio! Vse to je vendar utvara! Cenena teatarska iluzija!

GIULIO se vrne:

Hočeš reči, da so moji fantje samo privid? No, pa mu pokažite, kaj znate!

ANGELI začno streljati nanj puščice.

CARAVAGGIO beži pred angeli:

Giulio, kaj počenjaš? Nehajte!

GIULIO:

Sejemo seme tvojih kril. Boš videl, kako hitro ti zrastejo. Vendar pazi, letati po zemlji je težko, krila so za nebo! *Skupaj z angeli odleti.*

2. prizor: SALOMA

Kabaretno gledališče Orlando Furioso. Ljudje sedijo pri mizah, se pogovarjajo, pijejo in kadijo. Na odru poteka umetniški program. Občinstvo navdušeno ploska. Na oder priteče evforični konferansje Toto.

TOTO: Bravo, bravo, bravissimo! Resnično in doživeto, dragi moji, resnično in doživeto je bilo to plapolanje Erosovih kril. Puščice, ki so jih naši frfotavi lepotci poslali na zemljo, bodo še dolgo tlele v naših srcih. Hvala vam, hvala pa tudi učitelju, našemu častitemu hermafroditu Giuliju! Mi, cenjeni obiskovalci nocojšnjega posebnega programa bara Orlando Furioso, pa ostanimo še nekaj časa med nebom in zemljo. Točka, ki sledi, je vaša. Vsem dobro znani dramolet Saloma smo na posebno željo našega cenjenega gosta, velikega baročnega slikarja Michelangela Merisija da Caravaggia, ki sedi tukaj med nami (*aplavz*), postmodernistično okrasili. Moje drage dame in spoštovani gospodje, selimo se dve tisočletji nazaj, v Kristusove čase, v deželo Kano Galilejsko, kjer vlada kralj Herod Antipa. Pravkar je pomlad, listje zeleni, sonce toplo greje, v daljavi valovi morje, v trdnjavi Maher pa se začenja praznovanje Herodovega rojstnega dne. Igralci že prihajajo. Kmalu bo nastopila tudi Grazia Lena, naša najstniška madonna (*aplavz*) in nam razkrila sij Salominih strasti. Toda joj! Kot povsod, kjer je lepote preveč, tli nesreča. V temačnih ječah trdnjave Maher ždi vklenjeno telo

preroka Janeza Krstnika. Samo masko si še nadenem in igra se lahko začne!

V uprizoritvi Salome nastopajo igralci z maskami. Orkester zaigra nekaj omamno čutnega. Orientalška dekleta zaplešejo.

Phyllis in Caravaggio ob strani pri svoji mizi, sredi pogovora.

PHYLLIS:

Nocojšnja predstava bo najbrž nekaj posebnega?

CARAVAGGIO:

Želim te presenetiti.

PHYLLIS:

Boš pokazal tudi svojo novo sliko?

CARAVAGGIO:

Da. Sestavni del predstave je.

PHYLLIS:

Kako lepo, da si spet poln idej. Bala sem se že zate. Čisto si bil izgubljen.

CARAVAGGIO: Zdaj pa me je en sam navdih. Delam pet slik hkrati.

Zaključujem ciklus Sv. Mateja za kapelo Contarelli. Manjka mi samo še glavni lik. Iščem model za rablja.

PHYLLIS:

Potrebuješ torej nekoga, da se vanj zaljubiš?

CARAVAGGIO:

Saj veš, da brez muz ne znam ustvarjati.

PHYLLIS:

Na zdravje! *Nazdravita*. Na ljubezen!

CARAVAGGIO:

In na umetnost!

PHYLLIS:

Na srečo v ljubezni in umetnosti!

Prekine ples orientalskih deklet.

TOTO/HEROD:

Dovolj, dovolj! Naj zapleše Saloma! Ne skrivaj jo tako ljubosumno, Herodiada, lepoto njenega telesa so bogovi namenili vsem.

GIULIO/HERODIADA:

Da, Herodež moj. Čakala sem tvoj ukaz, vendar ga izpolniti ne morem. Salomo je obšla žalost, ki ji nihče ne ve vzroka. Bleda je kot stena in strmi v prazno. Bojim se, da ni za ples.

TOTO/HEROD:

Kako? Mar v celem kraljestvu ni zdravila za njeno melanholijo?

GIULIO/HERODIADA:

Je. En sam način je, ki jo lahko spravi v veselje.

TOTO/HEROD:

Povej naravnost.

GIULIO/HERODIADA:

Saloma ima skrito željo.

TOTO/HEROD:

Da? Naj jo pove!

GIULIO/HERODIADA:

Prej hoče zagotovilo, da bo uresničena.

TOTO/HEROD:

Reci ji, da kralj zagotavlja uresničitev njene želje. Samo naj že zapleše! Nestrpen postajam.

GIULIO/HERODIADA:

Izpolnila bom tvoj ukaz, kralj. *Privede Salomo.* Tukaj je. Kralj je pripravljen izpolniti tvojo željo, Saloma, zato zapleši!

LENA/SALOMA:

Pa si dobro premislil, kralj?

TOTO/HEROD:

Ne more biti želje, ki je kralj ne bi mogel izpolniti. Vse do polovice svojega kraljestva ti dam, samo zapleši!

LENA/SALOMA:

Pazi, kralj, užitke je treba plačati, naj ti ne bo cena previsoka!
Labodje, zaigrajte! *Zapleše ob zvokih senzualne melodije.*

CARAVAGGIO:

Nocoj greš torej h generalu Holefernu?

PHYLLIS:

Da. Sporočil je, da me želi takoj videti. Ne vem, zakaj njegov šofer zamuja.

CARAVAGGIO:

Najbrž ga je kaj zadržalo v kasarni ali pa je obtičal v prometu.

PHYLLIS:

Preganja se z dekleti. To bo, to!

CARAVAGGIO:

Ne moreš mu zameriti. Rekla si, da je mlad in za ljubezen več kot nadarjen.

PHYLLIS:

Naj se zabava. Nimam nič proti, a ne na moj račun.

CARAVAGGIO:

Te Holefern ljubi?

PHYLLIS:

Da. Preveč. Obseden je z mano.

CARAVAGGIO:

Zvest ljubimec, predan; bogat, reden plačnik, kaj si lahko želiš lepšega?

PHYLLIS:

Pa ni tako. Ta igra postaja nevarna. Začel me je klicati sveta Judita. Trdi, da ga bom nekega dne ubila, mu odsekala glavo. Da pa on proti temu ne more nič, ker ima pač takšno usodo, zato vztraja z menoj v zvezi in se priporoča Bogu.

CARAVAGGIO:
Bere Biblijo?

PHYLLIS:
Ne vem. Najbrž. Zmerom bolj je nor.

CARAVAGGIO *občuduje Salomin ples*:
Sijajna Saloma je tvoja nečakinja.

PHYLLIS:
Hvaležna sem ti, da si ji dal glavno vlogo.

CARAVAGGIO:
Zelo je nadarjena. Ima izjemen erotični šarm. Prefinjeno senzualnost. Najbrž se uči od tebe.

PHYLLIS *se zasmije*:
Pa tudi od tebe!

CARAVAGGIO *navdušeno ploska*:
Bravo! Bravo!

Gledalci pri mizah in igralci na odru ploskajo. Saloma se priklanja.

TOTO/HEROD:
Odlično! Odlično! Svojim očem ne morem verjeti! Daj, pridi bliže, da te otipljem in se prepričam v tvojo resničnost.

GIULIO/HERODIADA:
Najprej izpolnitev želje, potem dotikanje in mečkanje! Saloma, kar na dan z besedo!

LENA/SALOMA:
O, kralj! Ukaži, naj odsekajo glavo Janeza Krstnika in jo prineso predme na srebrnem krožniku.

TOTO/HEROD:

Aaaa!? Ta želja je nora! Takih želja ni!

GIULIO/HERODIADA:

Obljubil si, kralj!

TOTO/HEROD:

Ženska je obsedena! Hudič govori iz nje! Kdo je Janez Krstnik? Jaz ga ne poznam.

GIULIO/HERODIADA:

Me sploh ne čudi, da ga ne poznaš. Upravljanje dežele ti je zadnja stvar. Niti svojih političnih nasprotnikov ne poznaš. Sramota! Janez Krstnik pa hodi po deželi, krščuje ljudi v Jordanu in oznanja novi komunizem.

TOTO/HEROD:

Kaj? Novi komunizem? Takoj naj ga priženejo in mu odsekajo glavo. O, hčerka, moram te pohvaliti, vzorno mi pomagaš vladati.

LENA/SALOMA:

Ampak, kralj! Jaz nimam s tem nič. To so mamine intrige. Moje srce je ranjeno! Janez Krstnik se noče ljubiti z mano!

TOTO/HEROD:

Grozno! Razumeti strasti dveh tako divjih žensk? Ne! Nemogoče! A obljudil sem. Torej naj se zgodi. Prinesite ji glavo Janeza Krstnika!

Rimski vojaki se razkropijo po prostoru, orkester igra dramatični finale, v bar vstopi Ranuccio Tomassoni.

PHYLLIS:

Končno! Končno! Holeferov šofer prihaja.

CARAVAGGIO:

To je on? Saj tega lepotca pa poznam!

PHYLLIS:

Da?

CARAVAGGIO:

Pred dvema letoma sva srečala na Azurni obali. S starši je bil tam na počitnicah. Seveda, on je. Igrala sva tenis. Kako mu je že ime?

PHYLLIS:

Ranuccio, Ranuccio Tomassoni.

CARAVAGGIO:

Tako je: Ranuccio.

TOMASSONI *pristopi*:

Lepo pozdravljeni, gospodična Phyllis!

PHYLLIS:

Predrzni ste. Kod pa hodite? Že celo uro vas čakam.

TOMASSONI:

Zakaj pa?

PHYLLIS:

Ne norčujte se! Saj veste, da general Holefern ne mara zamujanja.

TOMASSONI:

Nocoj z zmenkom ne bo nič.

PHYLLIS:

Kako?

TOMASSONI:

Generala so obšle nenavadne slutnje. Nepremično sedi na letališču in gleda v nebo.

PHYLLIS:

Tomassoni, vi se šalite!

TOMASSONI:

Ne, res je.

PHYLLIS:

Takoj me odpeljite k njemu. Storil bo kakšno neumnost.

TOMASSONI:

Ne morem. Nocoj nihče več ne more v oporišče. Razglasili so izredno stanje. Razen tega sem tu čisto zasebno. Rad bi se malo poveselil in sprostil.

PHYLLIS:

Ta je pa lepa!

CARAVAGGIO:

Pomiri se, ljubica, tako pač je. Življenje je nepredvidljivo. Tomassoni, izvolite, prisedite!

TOMASSONI:

Če gospodična Phyllis dovoli?

PHYLLIS:

Kaj sprašuješ, sedi! No, tako, pa si oglejmo predstavo do konca. Nisem vaju seznanila, čeprav se menda od nekod že poznata.

TOMASSONI:

Res? Ne vem.

CARAVAGGIO:

Se spomniš, bilo je pred dvema letoma, na Azurni obali; igral si tenis s prijateljem, potem smo igrali skupaj ... Potem smo šli plavat v večerno morje; se spomniš?

TOMASSONI:

Da, da; vi ste Michele; seveda, spomnim se. Kje vas spet srečam?

CARAVAGGIO:

Svet je majhen.

PHYLLIS:

Še dobro, da je.

POVELJNIK RIMSKIH VOJAKOV:

Kralj! O, kralj! Strašna vest: Janeza Krstnika ni več v ječi!

GIULIO/HERODIADA:

Kako? To je politična zarota!

TOTO/HEROD:

Pobegnil? To ni mogoče?

POVELJNIK STRAŽE:

Pa je! Po čudežu je izginil. Nihče ne ve, kam.

TOTO/HEROD:

Sleparija!

LENA/SALOMA:

Prevaral si me, kralj! Sam si skoval to intrigo.

TOTO/HEROD:

Ni res! Kaj ne vidiš, da tudi jaz zijam ko zaklan!

GIULIO/HERODIADA:

Če je to res, potem ukaži, naj ga takoj najdejo med prebivalstvom Kane Galilejske!

TOTO/HEROD:

Kje ga boš našla med tolikimi ljudmi?

GIULIO/HERODIADA:

Njega je lahko prepoznati. Tudi politično neizobražen človek bi ga odkril, samo ti ne! Razpošlji vojake in jim ukaži, da ga najdejo!

TOTO/HEROD:

Vojaki! Storite, kar ste pravkar slišali! Najdite ga!

TOMASSONI:

Zanimiv zaplet.

CARAVAGGIO:

Da. Variacija svetopisemske zgodbe o Salomi.

PHYLLIS:

V njej sodeluje tudi Caravaggio.

TOMASSONI:

Res? Kako pa?

CARAVAGGIO:

Boš videl.

LENA/SALOMA:

Čutim ga. Tu je! Privedite ga predme in naj bo moj. Prepričajte ga, da bo moj! Ali pa naj umre! Zagrozite mu s smrtjo. Ah, ne; naj živi! Hočem ga imeti za ljubimca. Prepričajte ga, da se odpove svoji veri in me vzame kot žensko. Hočem biti želja njegovih sanj in mu služiti kot predmet naslade. Kajti on je Bog!

Vojaki hodijo med ljudstvom, to je med gledalci v baru; iščejo nekoga, ki bi lahko bil podoben Janezu Krstniku.

GIULIO/HERODIADA:

Kakršen kralj, takšno ljudstvo! Ne vidiš, da brijejo norca iz tebe?

TOTO/HEROD:

Ne igray se, ljudstvo, verjemi, kar ti govorim!

GIULIO/HERODIADA:

Kdo pa še danes verjame v besede!?

TOTO/HEROD:

Pa ti stopi mednje in jih prepričaj! Jaz se te igre ne grem več.

LENA/SALOMA:

Hočem Janeza!

TOMASSONI:

Če prav razumem, bo Janez kdo od gledalcev?

CARAVAGGIO:

Tako je. Izbranec bo za nagrado smel spati z nečakinjo gospodične Phyllis, z lepotico, ki igra Salomo.

TOMASSONI:

Lepo nečakinjo imate.

PHYLLIS:

Ti je všeč? Ampak do nje se ne pride kar tako.

TOMASSONI:

Kaj pa če jo dobim za nagrado?

PHYLLIS:

Si pa domišljav!

LENA/SALOMA:

Dajte mi mojega Janeza!

TOTO/HEROD:

Poglej, kakšno hčer si vzgojila! Cel regiment črncev je ne bi zadovoljil.

GIULIO/HERODIADA:

O, ti, impotentni vlačugar, daj žezlo sem! Slabši si ko baba! Janez Krstnik, vidim te! Takoj pridi sem na oder! O, pridi, ti anarhistična baraba, da ti pljunem v obraz! Povem ti, ob letu bodo Rdeče brigade zbrisane z obličja zemlje.

LENA/SALOMA:

Janez, moj Janez!

TOMASSONI *pride na oder.*

TOTO/HEROD:

Kaj? Tak lep mladenič, pa tak antikrist? Pravi terorist! Saj! Lepota vodi v grešnost, samo bedaki mislijo, da v njej gledajo svetost.

GIULIO/HERODIADA:

Prinesite sekuro in tnalo!

LENA/SALOMA:

Ne! Živega hočem!

GIULIO/HERODIADA:

S političnim podzemljem je treba ostro.

TOTO/HEROD:

Saj si krvoločnejša kot živi revolucionar!

GIULIO/HERODIADA:

Roke vstran! Jaz sem ga ujela in jaz ga bom usmrtila!

LENA/SALOMA:

Mama, jaz ga ljubim, pusti ga živeti!

GIULIO/HERODIADA:

Prej si govorila drugače!

LENA/SALOMA *objame Tomassonija*:

Ne dam ga!

GIULIO/HERODIADA:

Vstran se spravi! Vojaki, odstranite jo!

TOTO/HEROD:

Ženske, oh, te ženske! Zmanjkalo mi je teksta. Najraje bi kar omedlel.

GIULIO/HERODIADA:

Hočem smrt! Že cel večer čakam nanjo!

LENA/SALOMA:

Prosim te, mama! On ne sme umreti!

GIULIO/HERODIADA:

Ne! Dovolj mi je tega. Sama ga ubijem!

TOTO/HEROD:

Jaz ne morem več. Deus ex machina, zgodi se!

*Prizorišče prekrije reprodukcija Caravaggieve slike **Saloma**. Glasbeni finale. Občinstvo ploska. Izpod zavese se prikobaca konferansje Toto.*

TOTO:

Končno! Končno! Si predstavljate, čemu vse bi še morali prisostvovati, če nam ne bi priskočil na pomoč naš veliki Michelangelo Merisi da Caravaggio. Izvolite na oder, gospod Caravaggio! *Caravaggio pride na oder, občinstvo mu ploska.* Dobrodošli v nočnem programu bara Orlando Furioso, v gledališču, ki nastaja iz umetnosti vaših slik. Čestitam vam za to izredno umetnino. Menda ste jo naslikali leta 1606, a videti je, kot bi jo dokončali včeraj? Kaj pravite na to?

CARAVAGGIO:

Nič.

TOTO:

Počutite pa se najbrž dobro?

CARAVAGGIO:

Izvrstno.

TOTO:

Saj res! Kako se tudi ne bi? Biti toliko let živ, biti tako rekoč neumrljiv, saj to je sijajno! Slišim, da ste šele predvčerajšnjim dopotovali v Rim in da najbrž tu ne boste dolgo?

CARAVAGGIO:

Ne vem.

TOTO: Potemtakem ostaja datum vašega odhoda skrivnost, kakor je skrivnost tudi vse, kar je gospod Caravaggio počenjal zadnjih 400 let. Še enkrat, iskrena hvala! *Caravaggio odide z odra*. Mi, drage gledalke in spoštovani gledalci, pa si oglejmo še finale, kakor ga vidita ljubezen in modrost! *Dvignejo zaveso*. Nič več psihičnih travm in spolnih frustracij! Nič več čustvenih blokad. Nastopila je svoboda. Apolon in Dioniz sta sklenila mir.

Na odru je Ranuccio Tomassoni kot Dioniz, ki mu Grazia Lena natika bršljanov venec, okrog njiju zbor menad.

TOTO:

Čaščenje nocojšnjega zmagovalca naj se začne! Menade, oder je vaš!

Glasba, ples menad.

3. prizor: ZMAGOVALEC TERJA NAGRADO

Ulica pred barom Orlando Furioso. Pozno ponoči. Pri izhodnih vratih se prerekata Toto in Tomassoni.

TOMASSONI:

To ni pošteno! Obljubili ste mi nagrado in zdaj mi je ne daste! Rekli ste, da bom smel spati z Grazio Leno, zdaj pa je še videti ne smem.

TOTO:

Rekli so vam, rekli, mladenič, vendar gospodična Lena nocoj tega ne želi početi.

TOMASSONI:

Izmišljujete si.

TOTO:

Gospodična ima vendar pravico odločati o svojih ljubimcih sama.

TOMASSONI:

Zakaj potem ponujate take nagrade?

TOTO:

Tudi umetniki moramo od česa živeti.

TOMASSONI:

Sam bom govoril z njo.

TOTO:

Ne norite! To je teater! Videti ste pametni, zato se vam toliko bolj čudim, da niste sposobnejši v razločevanju stvarnosti in domišljije. Vse to je bila igra; igra, v kateri ste sodelovali tudi vi, mladenič! Zakaj pa ste pristali nanjo?

TOMASSONI:

Padel sem vanjo. Nihče mi ni povedal, zakaj gre. Če bi vedel za štos, se gotovo ne bi zaljubil.

TOTO:

A zaljubili ste se? No, potem vam pa res ni pomoči.

Prideta Phyllis in Caravaggio.

TOTO:

Phyllis, prosim, zaljubil se je v Grazio Leno in po vsej sili hoče spati z njo.

PHYLLIS:

O, sveta preproščina! Ranuccio, srček! Tisto tam je bil oder, to tu pa je življenje. Samo če bi se gospodična Lena sama zaljubila vate, bi se to lahko zgodilo. Sicer pa nikakor nimaš dovolj denarja, da bi jo plačal.

TOMASSONI:

Ampak obljubili ste mi jo!

PHYLLIS:

Toto, res si boste morali izmisliti drugačno nagrado, ni prvič, da spravljate v zadrego.

LENA *pride z rožami v rokah.*

TOMASSONI:

Lena, ljubica, recite, da me ljubite! Priznajte resnico svojega srca, Grazia Lena!

LENA:

Kako ste zahtevni, mladenič!

PHYLLIS:

Ne težači več, Tomassoni; v kasarno se spravi. Holefern bo hud.

LENA:

Vi me ljubite. To mi je všeč. Vendar to še ni dovolj, da bi spali z mano. Dopustiti morate, da se tudi jaz zaljubim v vas.

TOMASSONI:

Toda vi me ljubite, že zdaj me ljubite, iz oči vam berem!

PHYLLIS:

Dovolj, dovolj; čas je, da gremo. Kmalu se bo začelo daniti. Lahko noč, Toto, popazi na Giulia, spet je preveč pil. *Odhaja.*

LENA:

Lahko noč, zmagovalec! *Ga poljubi na lica.*

CARAVAGGIO:

Ti torej ne greš z nami, škoda. *Mu da roko.* No, me je veselilo, da sva se spet srečala. Oglasi se kaj, naslov imaš. Lahko noč.

Vsi trije odidejo.

TOMASSONI:

Kurc, pa tak teater! Drkam lahko tudi sam.

4. prizor: LETALA V VEČERNI ZARJI

Letališče vojaškega oporišča San Sebastiano. General Holefern sedi na pisti in opazuje letala pri vzletanju. Večeri se. Okrog njega skupina letalskih častnikov.

PRVI ČASTNIK:

Gospod general, nujno je, upoštevajte naša mnenja!

DRUGI ČASTNIK:

Kot zakleto. Ne sliši.

TRETJI ČASTNIK:

Pustite ga. Blazen je.

ČETRTI ČASTNIK:

Boste vi prevzeli odgovornost za bombardiranje begunskih naselij?

TRETJI ČASTNIK:

Jaz ne! On je ukazal napad.

PRVI ČASTNIK:

Se sploh spomnite, kdaj je bil nazadnje pri sebi?

DRUGI ČASTNIK:

Vi, kolega, boste morali prevzeti poveljstvo.

TRETJI ČASTNIK:

Ste smešni? Nikakor.

DRUGI ČASTNIK:

Za življenja naših fantov gre. Sestrelili jih bodo kot muhe.

TRETJI ČASTNIK:

Holefern zmerom pravi, da nasprotnikova protiletalska obramba ni vredna niti piškavega oreha.

PRVI ČASTNIK:

Ne bodite cinični! Pojma nima, kaj govori.

ČETRTI ČASTNIK:

Saj, zato je poveljnik!

DRUGI ČASTNIK:

No, ne bomo se tu prepirali!

ČETRTI ČASTNIK:

Boste leteli?

PRVI ČASTNIK:

Nocoj ne.

ČETRTI ČASTNIK:

Pa ste na seznamu.

PRVI ČASTNIK:

Za nič na svetu ne. Nocoj bo smrt kosila kot še nikoli. Poglejte, kako je nebo rdeče!

DRUGI ČASTNIK *je skušal ponovno predramiti generala:*

Brezupno. Niti premakne se ne. Pojdimo, gospodje!

PRVI ČASTNIK:

Poslali bomo protest vrhovnemu poveljstvu zaradi nemogočih delovnih razmer.

ČETRTI ČASTNIK:

Komu boste poslali? Vrhovnemu poveljstvu? Mar ne veste, da je bil general Holefern včeraj imenovan za vrhovnega poveljnika vseh oboroženih sil v državi?

TRETJI ČASTNIK:

To bo pa še zelo zabavno! Se bom raje kar umaknil.

PRVI ČASTNIK:

Jaz tudi. Zdravo!

DRUGI ČASTNIK *skomigne z rameni.*

ČETRTI ČASTNIK:

Midva pa tudi.

Častniki se razidejo, Holefern ostane sam, čez nekaj trenutkov se mu približa Ranuccio Tomassoni.

TOMASSONI:

Gospod Holefern, gospod Holefern, prišla je.

HOLEFERN:

Kdo?

TOMASSONI:

Gospodična Phyllis. Pripeljal sem jo.

HOLEFERN:

Kje je?

TOMASSONI:

Čaka v avtu. Hoče, da še enkrat poveste, če si jo zares želite.

HOLEFERN:

Mali, ti se norčuješ! Saj veš, da si jo strastno želim. Naj takoj pride. Že ves večer mislim nanjo. Čisto sem že melanholičen.

TOMASSONI:

Razumem, gospod general.

HOLEFERN:

Čakaj! Si me tudi ona želi?

TOMASSONI:

Kako ne bi? Samo po vas vzdihuje in trpi, ker ne ve, zakaj sme tako poredko priti k vam?

HOLEFERN:

Ubožica! Najbrž ne ve, da imam odprtih pet front. Zmešalo se mi bo od poveljevanja. – Kaj čakaš? Pripelji jo!

TOMASSONI:

Razumem, gospod general.

HOLEFERN:

Počakaj! Pa ti razumeš, kaj jaz pravzaprav govorim?

TOMASSONI:

Zelo dobro, gospod general.

HOLEFERN:

Ti paglavček mali, ti! Zelo malo je takih ljudi, kot si ti. Tako dobrih in zaupljivih ... – No, poberi se že! Še nista tu?

TOMASSONI:

Razumem, gospod general! *Odide.*

HOLEFERN:

Ja, ja, ni dobro biti preveč odkrit. Pretirana iskrenost človeka stane. Ampak, si videl te presrane častnike? In kaj so vse govorili čezme? Jim bom že pokazal. Le kako si me drznejo motiti pri večerni meditaciji! Saj vem: črtijo me, se mi rogajo in posmehujejo; ne znajo ceniti mojih strateških, voditeljskih sposobnosti. Naj le počakajo!

Tomassoni in Phyllis prideta.

HOLEFERN:

Judita! Milostna!

PHYLLIS:

Dragi! *Se strastno poljubita.*

HOLEFERN:

Zakaj te tako dolgo ni bilo, nesrečnica?

PHYLLIS:

Nisi me želel videti.

HOLEFERN:

Kako si lepa! O, kako si lepa!

PHYLLIS:

Ti pa si zrasel in se pomladil. Slišim, da si postal najmogočnejši človek Bližnjega vzhoda.

HOLEFERN: ž

Ah, malenkost, malenkost. Drugi so tako hoteli, kaj sem pa mogel. No! Da bi si lahko ustvarila vsaj približen vtis moje sedanje moči in ugleda, si oglej lahek spektakel supersoničnih bombnikov. *Pokaže na nebo z letali.* Kaj niso krasni? Bombe v njihovih trupih so

blagoslovljene. Za nič na svetu ne bi hotel oskruniti Svete dežele. Le naglej se jih! Kaj niso božanski ti nabrekli kurci s krili? Žene in dekleta se jih posebej vesele. Brizg njihove sperme pomeni zanesljivo pot v raj. In kje je najina postelja? Tomassoni, kaj čakaš?

TOMASSONI:

Hej, fantje!

Častniki postavijo orientalsko spalnico.

HOLEFERN:

Vidiš, kako me ubogajo; vse storijo, kar ukažem. Res je lepo biti vrhovni poveljnik. Me boš počastila s striptizom, draga? Dolgo že nisem užival ob gledanju tvojega plesa.

PHYLLIS:

Kakor ukažeš!

HOLEFERN:

Želim te gledati, oblito z žarki zahajajočega sonca. Poglej, kako čudovito nebo imava!

PHYLLIS začne s *striptizom*:

Mimogrede, da ne pozabim. Ta mesec mi nisi nakazal denarja.

HOLEFERN:

Kako? Tomassoni mi je vrnil poštne odrezke.

PHYLLIS:

Lahko da ti je dal kakšne druge.

HOLEFERN:

Takoj jutri preverim. S suhim zlatom te poplačam, če bo treba, a zdaj se posveti obredu slačenja. O, da bi smel umreti na tvojih prsih!

PHYLLIS:

O, boš, dragi, boš; nič še ni prepozno; predstava se šele prav začinja.

V ozadju eksplozija; Holefern se skrije pod posteljo; iz dima pride opica Floki.

PHYLLIS:

Ja, Floki, ljubica, kaj delaš tu? Jo vzame v naročje.

HOLEFERN:

O, ta nesrečna opica! Začela se je vpletati v moje delo.

5. prizor: MARIJA MAGDALENA

V slikarskem ateljeju. Caravaggio pri delu. Tomassoni ga opazuje.

TOMASSONI:

Lepe slike delaš. Ljudje na njih so tako živi, kot bi zares obstajali.

CARAVAGGIO:

Se ti zdi?

TOMASSONI:

Recimo Grazia Lena.

CARAVAGGIO:

Vidim, da ti je zelo všeč. Se motim?

TOMASSONI:

Phyllis je rekla, da ob tej uri ponavadi pride k tebi, da jo portretiraš.
Rad bi se srečal z njo.

CARAVAGGIO:

Mišliš, da si tudi ona želi tvoje bližine?

TOMASSONI: Samo pretvarja se, da ne, v resnici zelo dobro ve, da sta najini duši sorodni, da si od vekomaj pripadata.

CARAVAGGIO:

Ti torej hočeš njeno iskreno čustvo, čisto in nedolžno ljubezen. Pa veš, da to pri prostitutkah ne gre?

TOMASSONI:

Še v nobeno nisem bil tako zaljubljen. Čeprav me je prvi naval strasti že minil. Zdaj nisem več nestrpen. Srce mi ne razbija več, ko jo vidim. Samo prijetno toplo mi postane.

CARAVAGGIO:

V njej je gotovo nekaj, kar je vredno ljubiti. Njen duh je preveč prefinjen, da bi lahko bila samo navadna kurtizana. V njeni lepoti je nekaj božanskega. Vsak seks z njo je posebno doživetje. Ne bodi jezen, jaz sem ji vzel nedolžnost. Trinajstletno sem jo našel na cesti, bila je otrok brez staršev, vzel sem jo za model in ponoči je spala v moji postelji. Potem sem jo dal v uk gospodični Phyllis. Tako je postala njena nečakinja. Pri njej imam seveda še zmerom določene seksualne predprave. Storil bom, da boš lahko spal z njo.

TOMASSONI:

Hočeš me prizadeti.

CARAVAGGIO:

Ne. Čemu?

TOMASSONI:

Ljubosumen si.

CARAVAGGIO:

Ta je pa lepa!

TOMASSONI:

Nisi iskren.

CARAVAGGIO:

Mogoče. Ob tebi postanem zmeden. Podobna sta si. Doživljam te enako kot njo. Ti si njena moška varianta.

TOMASSONI:

Se boš zaljubil vame?

CARAVAGGIO:

Sem se že.

TOMASSONI:

Hohoho ... To bo pa težko! Jaz ti namreč ljubezni ne bom mogel vračati kot ti jo Lena.

CARAVAGGIO:

Naslikal sem te kot rablja svetega Mateja. Poglej, to si ti! *Mu pokaže zasnovo slike Smrt sv. Mateja, kjer je skoraj končan lik rablja.*

TOMASSONI:

To, da sem jaz?

CARAVAGGIO:

Da.

TOMASSONI:

Pravijo, da si velik čudak. Mislim, da bo kar držalo.

Oglasi se hišni zvonec. Prihaja Lena.

CARAVAGGIO:

Prišla je. Skrij se! Rad bi, da jo presenetiva!

TOMASSONI:

Velja. *Se skrije.*

LENA *pride*:

Čao, oči! Kako si?

CARAVAGGIO *jo poljubi*:

Dobro, ljubica, dobro, pa ti?

LENA:

Zamujam. Odkar so uvedli enosmerni promet, ne prideš nikamor.
Bova nadaljevala? Danes bi morala končati.

CARAVAGGIO:

Kaj si pa tako hladna? Kaj se dogaja? Nočeš povedati?

LENA:

Ah, tisti prismuknjeni Tomassoni! Ne da mi miru. Phyllis je rekla, da bo danes tu.

CARAVAGGIO:

Nič ne vem.

LENA:

Ljubim ga! Zajoče.

CARAVAGGIO:

Tako si lepa, kadar jočeš. Tvoja nedolžnost in mehkoba se raztapljata v krhke solze (*jo poljublja po licih*), ki se blešče kot jutranja rosa. O, Grazia Lena, ljubezen moja ... In zdaj zapri oči in si

predstavlja, kako z letalom Ranuccia Tomassonija jadrate po nebu. Visoko, visoko nad oblaki, blizu sonca. Skušaj videti sliko čim bolj živo. Čutiš, kako Ranuccieva energija prihaja k tebi? Kako se zliva s tvojo?

TOMASSONI je prišel iz svojega skrivališča in se nežno dotaknil Leninih rok.

CARAVAGGIO:

In zdaj odpri oči.

LENA se vrže Tomassoniju v objem:

O, Caravaggio, reci, da ni privid! Prosim!

6. prizor: OBISKAL VAS BO ANGEL

Cerkev San Luigi dei Francesi v Rimu. Otvoritev Caravaggievih slikarskih del v kapeli Contarelli. Prideta Giovanni Baglione in njegova žena Francesca. Baglione gre k oltarju in pošili za pregrinjala, ki zakrivajo slike. Približa se Caravaggio.

FRANCESCA zakliče Baglioneju:

Pssst! Giovanni! Giovanni!

BAGLIONE:

Kaj je? Zagleda Caravaggia. O, vi ste!

CARAVAGGIO:

Kar pogledajte! Saj lahko pogledate!

BAGLIONE:

Ne, ne! Raje sem presenečen. Bom že počakal.

CARAVAGGIO:

Mislil sem, da bo otvoritev takoj po maši.

BAGLIONE:

Kot vidite, povabljenih še ni. Slišim, da je med njimi tudi general Holefern. Res ne vem, kaj ima on opraviti z umetnostjo.

CARAVAGGIO:

Ravno toliko kot vi.

BAGLIONE:

Ooo! Še vedno ste živi strup.

CARAVAGGIO:

Kakor za koga.

BAGLIONE:

Pa vi sploh veste, da je vaša umetniška kariera v največji meri odvisna od mene? Jaz se na vašem mestu ne bi tako obnašal.

CARAVAGGIO:

Menite, da bi lahko kdaj postali to, kar sem jaz?

FRANCESCA:

Hihihihhi ...

CARAVAGGIO:

Veste, kaj pomeni tak smeh? Seksualno zafrustriranost.

BAGLIONE:

Gnusite se mi!

CARAVAGGIO:

Čudilo bi me, če se vam ne bi.

BAGLIONE:

Ne morem vas več gledati!

CARAVAGGIO:

Obrnite se vstran.

BAGLIONE:

Res ne vem, kateri hudič je premamil kardinala, da vam je zaupal poslikavo te kapele. Umetnost, ki jo delate, sodi v bordel, ne pa v cerkev.

CARAVAGGIO:

Ste prepričani?

BAGLIONE:

Le kaj ima Bog opraviti z vsebino vaših slik? Sploh veste, kaj je Bog?

CARAVAGGIO:

Ne! Verjamem pa, da se mi bo nekega dne sam razodel, kar tako na vsem lepem.

BAGLIONE:

Z vami nima smisla razpravljati. Nič vam ni sveto. Iz vsega se norčujete. Francesca, posvetiva se raje molitvi. *Poklekne, da bi molil.*

FRANCESCA *tudi poklekne, vendar se neprenehoma spogleduje s Caravaggiem.*

CARAVAGGIO *po daljšem premolku:*

Dovolj te komedije! *Stopi k oltarju in potrga s slik pregrinjala.*

FRANCESCA:

Kaj vam pa je? Saj ste nori!

BAGLIONE:

Ne! Uničili ste otvoritev kapele. Kako si drznete?

CARAVAGGIO:

Povem vam, Francesca, obiskal vas bo angel, ki je navdahnil rablja sv. Mateja! Zbogom! *Odide.*

BAGLIONE *steče za njim:*

Ne odhajajte! Rotim vas! Zadolžen sem za protokol.

FRANCESCA:

Mati božja, kakšna lepota!

BAGLIONE:

Nehaj že buljiti v to skladovnico grešnosti! *Skuša ponovno zagrniti slike.*

FRANCESCA:

Kaj je rekel? Nekega dne me bo obiskal angel. Kaj ti nisem ves čas govorila, Giovanni, da sem seksualno zatrta ženska. In ti si kriv.

Oglasijo se orgle. Pridejo Del Monte, Contarelli, Komornik, Dvorjana, General Holefern, Gospodična Phyllis, Tomassoni. Baglione v paniki pusti napol odgrnjene slike.

DEL MONTE:

Ja, Baglione, kaj pa to pomeni? Rekel sem vam, naj slike odkrijejo v naši prisotnosti.

CONTARELLI *vzhičen nad lepoto slik:*

Sijajno! Božansko! Še sploh kdo zna ustvarjati kot Caravaggio?

BAGLIONE:

Ne! On je žal edini.

CONTARELLI:

Edini! Prav ste povedali. Pa ne bodite zaradi tega zagrenjeni.

HOLEFERN:

Kje pa je? Povabi me na otvoritev, njega pa ni.

KOMORNIK:

Poglejte! Tam na sliki je. *Pokaže na Caravaggiev portret v sliki **Smrt sv. Mateja**.*

HOLEFERN:

To, da je on?

BAGLIONE:

Da. Njegov avtoportret. Hudo narcisoiden človek je.

HOLEFERN:

Čakajte, no, čakajte! Saj tam je tudi moj šofer! Tomassoni, to si ti?!
Kaj delaš na sliki?

PHYLLIS:

Oster vid imaš, dragi, toda to še ne pomeni, da vidiš resnico.

HOLEFERN:

Hočeš reči, da to ni on? Priznaj, Tomassoni, si to ti?

DEL MONTE:

Preveč zahtevno vprašanje. Spoznati sebe ni lahko.

FRANCESCA:

Ti me boš obiskal; ti si Caravaggiev angel! *Pade predenj na kolena.*
O, pridi, kralj! Vrata so odklenjena in postelja postлана!

7. prizor: JANEZ KRSTNIK

*V Caravaggievem ateljeju. Ranuccio Tomassoni pozira Caravaggiu za sliko **Sv. Janez Krstnik**, ki se danes nahaja v Mestnem muzeju v Kansas Cityju.*

TOMASSONI:

Praviš, da sem na tej sliki jaz?

CARAVAGGIO:

Bi lahko bil kdo drug?

TOMASSONI se *nasmehne*:

Ne, ne; se ne strinjam; to je samo podoba tvojega hrepenenja, hrepenenja po nečem, kar ne obstaja, pa si želiš, da bi obstajalo. Jaz nisem tak, kot me vidiš. Mogoče bi lahko bil tak, če bi sanjal tvoje sanje, živel skozi tvojo domišljijo.

CARAVAGGIO:

Ravno to hočem. Sanje in domišljijo preoblikovati v stvarnost. Nemogoče spreminjati v mogoče.

TOMASSONI:

Ampak ti ne razlikuješ med stvarnostjo in domišljijo! Jaz nisem Janez Krstnik s tvoje slike!

CARAVAGGIO:

Vseeno. Iz tvoje lepote in moje ljubezni je nastalo nekaj čudovitega. To je najlepša slika, ki sem jo kdaj ustvarjal!

TOMASSONI:

Neprestano bežiš od realnosti. Zakaj me ne sprejmeš takšnega, kakršen sem v resnici? Jaz, Ranuccio Tomassoni.

CARAVAGGIO:

Ker ti nisi običajen predmet mojega poželenja! Tvoja prisotnost me dela božanskega. Ob tebi postajam velik kot sam Stvarnik.

TOMASSONI:

O, Caravaggio! Kako daleč narazen sva si. Čeprav se zdi, da sva eno. – Zato bom zdaj storil nekaj, česar za nikogar drugega ne bi.

Odločil sem se vino spremeniti v kri. Predajam se ti! Naj moje spolno telo dokončno zgori v ognju tvoje strasti!

CARAVAGGIO:

Ne, Ranuccio, ne! Nočem svetlobe, ki umre s koncem orgazma! Čemu mi bo umrljiva lepota, umrljiva ljubezen? Večnost hočem. Boga, ki je v tebi, hočem!

TOMASSONI *vzame list papirja*:

Naj ti preberem: »Lepota je v očeh občudovalca, in ljubezen v tistem, ki ljubi.«

CARAVAGGIO:

Čigav je ta tekst?

TOMASSONI:

Od kardinala Del Monteja. Instrukcije o obvladovanju spermalnega ognja. V spermi je ogenj. Pazite, da ga ne boste prezgodaj pogasili, ali še bolje, sploh ga nikoli do konca ne pogasite; pustite raje, da stalno malo gori, da vam sveti kot duh večne luči. *Odvrže rdeče ogrinjalo Janeza Krstnika in ga strastno poljubi.*

8. prizor: PRAZNIK SONCA

Prostor, ki je hkrati galerija Caravaggievih slik in zabavišče bara Orlando Furioso. Velika zabava v čast poganskega boga Sonca. Prisotni so vsi nastopajoči, kostumirani dogodku primerno.

Caravaggio in Phyllis opazujeta od daleč Ranuccia in Leno.

CARAVAGGIO:

Kaj nista lep par?

PHYLLIS:

Izzivaš nesrečo. Tomassoni jo lahko zaradi tebe grdo skupi. Holefern je nepredvidljiv.

CARAVAGGIO:

Nocoj ga še opazil ne bo.

PHYLLIS:

Zlorabljaš ju.

CARAVAGGIO:

Ne. Ljubim ju.

PHYLLIS:

Pred mano čustev ne moreš skriti. Goriš od ljubosumja. Toda čemu?
Z obema spiš, oba sta prijazna s tabo.

CARAVAGGIO:

Prijazna!?

PHYLLIS:

Bi rad kaj več? Onadva sta sebi povsem dovolj. Zadovoljen bodi, da je odnos med vami tako mehak in razumevajoč, čeprav se bojim, da samo na zunaj.

CARAVAGGIO:

Pretiravaš. Srečen sem, da ju vidim srečna. Kako ne bi bil, saj sta vendar kot moja otroka!

.....

Kardinal Del Monte, oblečen kot antični bog Sonca, pride v spremstvu menad in Dionizov, ki prišajo darove narave in jih delijo med obiskovalce.

DEL MONTE:

Otroci sonca! Uresničite raj, ki vam od vekomaj pripada. Storite to zdaj, takoj! Sprejmite radost življenja, zadihajte z njo, postanite z njo eno! Bodite pogumni! Jočite, ko vas peste bolečine, in veselite se, ko vam je lepo. Golih rok in odprtih src se predajte življenju, naj vas prevzame kot vihar. Izgorite v njem in vstanite iz njegovega pepela kot ptič feniks! Postanite vredni svojega Boga! Bodite kot Sonce. Grejte sebe, da se bodo lahko ob vas greli drugi. Uživajte in ljubite se! Ter vedite: vse smo mi sami. Tu in zdaj. Trenutek je naša večnost. Otroci sonca, pozdravljam vas v kraljestvu svobode!

Del Monte začne divje plesati z menadami in Dionizi. Sledi vsesplošno navdušenje in rajanje.

CARAVAGGIO:

Imam majhno prošnjo. Saj mi je ne boš odklonil?

TOMASSONI:

Prijatelju nikoli.

CARAVAGGIO:

Ti je Baglionejeva soproga všeč?

TOMASSONI:

To je tista, ki me je zadnjič hotela naskočiti kar v cerkvi?

CARAVAGGIO:

Da, da; ves večer te že pogleduje. Vidiš, kako se ti smehlja in te občuduje? Obljubil sem ji, da ji pošljem angela, ki je navdihnil podobo rablja sv. Mateja. Torej tebe.

TOMASSONI:

Lepa je že, mlada tudi, ampak ...

CARAVAGGIO:

Kaj oklevaš? Ne bi rad prelomil zvestobe Leni? Daj, daj; kje si še slišal, da je bila prostitutka komu zvesta? Boš videl, koga vse bo nocoj razveselila. Zakaj torej tudi ti ne bi izkoristil priložnosti, ki se ti ponuja? In še kako drugo zgrabi. Nocoj je žensk na pretek. In prišle so z enim samim namenom, da bi se ljubile in spet ljubile.

TOMASSONI:

Seznani me z njo.

HOLEFERN:

Giovanni! Prosim, primite Flokija in dajte mir! *Mu porine v naročje svojo opico*. Zadolženi ste zanj, in če se mu kar koli zgodi, vas dam obglaviti. Zdaj pa naprej. *Zagleda Caravaggia*. Ravno prav, gospod Caravaggio, z vami sem hotel govoriti. Baglione mi je pravkar pokazal vašo sliko »Judita obglavlja Holoferna«. Bi mi lahko pojasnili, kaj ste hoteli z njo povedati?

CARAVAGGIO:

Nič takega, kar bi vas lahko vznemirjalo.

HOLEFERN:

Se vi sploh zavedate, da se jaz pišem Holefern in da je moji izvoljenki ime Judita?

CARAVAGGIO:

Ko sem sliko ustvarjal, tega nisem vedel.

BAGLIONE:

Gospod general, bojim se, da so se vam pojmi stvarnosti in domišljije nekoliko zamešali.

HOLEFERN:

Baglione, jaz se na vašem mestu ne bi šalil. Vi sploh ne veste, kako težko je paziti Flokija.

CARAVAGGIO:

Gre za svobodno predelavo svetopisemske zgodbe.

HOLEFERN:

A tako? Imate srečo, da sem velik ljubitelj umetnosti, sicer bi vas dal zapreti. Pojdimo dalje! Kaj je to? *Razkrije Caravaggievo sliko **Počitek na poti v Egipt.***

CARAVAGGIO:

Počitek na poti v Egipt.

HOLEFERN:

Tokrat ste zadeli. Egipt res ne sodeluje v vojni; sedi doma, šili zobotrebce in počiva.

CARAVAGGIO:

Lena!

LENA:

Pusti me!

CARAVAGGIO:

Kardinal Contarelli bi se rad seznanil s teboj.

LENA:

Nočem! Ne boš moj zvodnik.

CARAVAGGIO:

Lena, otrok, kaj ti je? Obljubil sem, da mu za noč priskrbim kaj kratkočasnega.

LENA:

Najdi kakšno drugo! Tu je cel kup deklet.

CARAVAGGIO:

Ti si profesionalka. Na hitro opravi z njim. Naša družina se mu ima toliko zahvaliti. Pet slik mi je odkupil.

LENA:

Jaz nisem nobena članica tvoje družine!

CARAVAGGIO:

Lena! Ljubica!

LENA:

Sovražim te!

CARAVAGGIO:

No, no, doma se pomenimo. Zdaj pa zahtevam, da obdelaš kardinala Contarellija, kot je treba.

LENA:

O, Bog, kako te sovražim!

CARAVAGGIO *zagleda Contarellija*:

Le bliže, le bliže, gospod kardinal! Že cel večer bi vas rad spoznal z neko mlado krasotico.

CONTARELLI *pristopi ves razvnet*:

Milostna! Poljubljam roko, v srcu prepevajoč hvalnico ljubezni.

CARAVAGGIO:

Dražestna je nečakinja gospodične Phyllis.

CONTARELLI:

Moram reči, da tako v lepoti kot zapeljivosti prekaša svojo teto.

CARAVAGGIO:

Strinjam se. Oprostita mi za trenutek. Kličejo me. *Odide*.

CONTARELLI:

Milostna! Saj ste krhki kot pomladna rosa. Smem izvedeti vaše cenjeno ime?

LENA:

Grazia Lena, vam na uslugo. Ampak za plačilo mi boste dali diamantno ogrlico, ki vam binglja okrog vratu.

CONTARELLI:

Da? Tako ste dragi?

LENA:

Užitek je treba plačati.

ŠEF DRŽAVNE VARNOSTI:

Vi ste intimna prijateljica generala Holeferna?

PHYLLIS:

Kaj vas to briga! Vprašajte njega.

ŠEF DRŽAVNE VARNOSTI:

Ne bodite, no, tako živčni! Pred menoj nimate česa skrivati. Vse vem o vas.

PHYLLIS:

In? Kaj bi radi?

ŠEF DRŽAVNE VARNOSTI:

Saj veste, da sva si v marsičem kolega. Prostitucija in vohunstvo sta se zmerom dobro ujemali. Pravzaprav sta sestri. Vašo pomoč potrebujem.

PHYLLIS:

V kakšni zvezi?

ŠEF DRŽAVNE VARNOSTI:

Potrebujemo nekoga iz neposredne bližine generala Holeferna.

PHYLLIS:

V konkretnih akcijah ne sodelujem.

ŠEF DRŽAVNE VARNOSTI:

Tokrat boste storili izjemo. Prepričan sem.

CARAVAGGIO *razkrije svojo sliko **Deček z ovnom**.*

HOLEFERN:

Je koštrun pravi?

CARAVAGGIO:

Boste preverili?

HOLEFERN *otiplje sliko*:

To je slika. Pa je videti, kot bi bil živ.

CARAVAGGIO:

V umetnosti prebiva tisto, kar se nam zdi, da je ali bi lahko bilo. Na primer: zdaj je – *odgrne zaveso, za katero spolno občujeta Tomassoni in Francesca Baglione* –, zdaj ni. *Zagrne zaveso*. Vidite, tega, kar se vam je še pravkar zdelo najbolj resnično, tega preprosto ni.

HOLEFERN:

Lahko to čarovnijo ponovite?

CARAVAGGIO:

Seveda. Torej – zdaj je. *Odgrne zaveso; ljubimca opazita, da ju gledajo*.

BAGLIONE:

Ne! Moja žena! *Mu postane slabo*.

CARAVAGGIO:

Pa spet ni! *Hitro zagrne zaveso*.

HOLEFERN:

Zabavno. Nisem vedel, da je umetnost tako zabavna reč. Čisto me je prevzela. A vi pa pravite, da je tam notri vaša žena? To pa je še bolj zabavno.

CARAVAGGIO:

Poskusimo še enkrat?

HOLEFERN:

Ne, ne, pustite ljubimcema, da uživata. Raje si oglejmo še kakšno čarovnijo. Kaj pa, če bi človek hotel vstopiti v kako umetnino in tam kaj konkretnega postoriti? Bi bilo to mogoče?

CARAVAGGIO:

Taki efekti se zaračunavajo dvojno.

HOLEFERN:

Priskrbeli mi boste enega. Kaj je, Baglione? Kaj ste tako prebledeli? Pazite Flokija, on je garant vaše glave, ne pa žena, ki se vam gre tam notri umetnost z nekim tipom. Svojčas bi rekel, da je podoben mojemu šoferju, zdaj pa vem, da je vse, kar vidim, iluzija, kajne Caravaggio, in dosti lažje mi je živeti.

CARAVAGGIO *odgrne prostor, v katerem plešejo menade:*

Tako. Tukaj pa lahko vstopite in storite kaj konkretnega.

HOLEFERN:

Hhhmm! Pravi čarovnik ste! Tega vam ne pozabim. Baglione, s Flokijem me počakajta tukaj. Vi, Caravaggio, ste prosti. Lahko slikate dalje. Imate mojo moralno podporo. *Vstopi med navdušene menade, Caravaggio zagrne za njimi zaveso.*

TOMASSONI *steče iz svojega skrivališča:*

Holefern me bo poslal na fronto; o, Bog, izgubljen sem! Svinja si, Caravaggio!

FRANCESCA:

Ranuccio, ljubček, ne puščaj me nezadovoljene! Prosim!

TOMASSONI:

Kam naj greva? Po vseh kotih se kurbajo.

FRANCESCA:

Pojdiva nazaj.

TOMASSONI:

Ne nazaj, vrnil se bodo!

FRANCESCA:

Pa bodiva kar tule.

TOMASSONI:

Si nora? Vsem na očeh?

FRANCESCA:

Še nikoli nisem tako uživala, kot danes s tabo.

TOMASSONI:

Res si nadarjena, a povsem neizobražena, ti mala pohotnica, ti!

FRANCESCA:

Semle, semle.

TOMASSONI:

Ja, ja... *Se zavlečeta pod neko zaveso.*

BAGLIONE *se skrivaj prikrade do ženinega kurbišča:*

Ti kurba! Candra nenasitna! Pa tu pred vsemi? Pred Caravaggiem, da se mi bo lahko še bolj posmehoval in me zaničeval? Pridi ven, ti lajdra! *Skrivališče je prazno. O, ušla je! Saj sem vedel. Nesreča ne pride nikoli sama. Tukaj je neka sled. Nerodno stopi in pade. Floki pobegne.* Ooo! Zdaj sem pa pečen. Floki! Še ob glavo bom zaradi babe! Ooo! Floki! Floki! Srček, kam si šel, ne se skrivati, striček te ima rad, pridi, prikaži se. Pa vse zaradi te preklete candre! Ločil se bom! Ločil! Floki, Floki ... *lšče opico, ki je splezala nekam visoko.*

Nastala je tišina. Tudi na vrtu se je rajanje pleglo.

DEL MONTE *se preoblači v običajno kardinalsko obleko:*

Kaj je, sin moj? Zakaj si tako mračen?

CARAVAGGIO:

lščem se, oče.

DEL MONTE:

Potem se ustavi, poglej vase.

CARAVAGGIO:

Ne morem. Od znotraj prihaja nekaj, kar me žre in sili v dejanja, ki jih ne razumem.

DEL MONTE:

Treba je biti vztrajen. Ni vsakomur dano, da bi pogledal v svoj resnični obraz.

CARAVAGGIO:

Ljubim nekega fanta.

DEL MONTE:

On pa tebe ne ljubi?

CARAVAGGIO:

Ne. Ljubi dekle, ki jo ljubim tudi jaz.

DEL MONTE:

Potem si tako rekoč dosegel popoln ljubezenski trikotnik.

CARAVAGGIO:

Ne. Ostal sem povsem zunaj.

DEL MONTE:

Kako? Ti ljubiš njega, on ljubi njo, ona pa spet ljubi tebe?

CARAVAGGIO:

Ne. V resnici se ljubita samo onadva.

DEL MONTE:

In tebi je zato težko in si žalosten?

CARAVAGGIO:

Samo človek sem.

DEL MONTE:

A treba je postati Bog! Povem ti, Michele, ti bi se lahko prebil do višjih spoznanj življenja. Tako bi te tudi ljubosumje za vselej minilo. Užival bi v njuni sreči.

CARAVAGGIO:

Prepozno! Nocoj sem razbil njun mir.

DEL MONTE:

Kar storimo drugim, storimo sebi.

CARAVAGGIO:

Bojim se trpljenja, oče!

DEL MONTE:

Žal se mu ne boš mogel izogniti. Dobro pri tem je to, da je trpljenje najkrajša pot do razsvetljenja, če je človek dovolj inteligenčen, seveda.

Skozi okno prileti Giulio, opravljen kot črni angel.

DEL MONTE:

O, Giulio! Od kod ti?

GIULIO:

Z nebes.

DEL MONTE:

In kako je tam gori?

GIULIO:

Kot na zemlji.

DEL MONTE:

Spremenil si krila. Ne služiš več Erosu?

GIULIO:

Ne. Z Amorčki smo se skregali, pa sem zamenjal boga. Zdaj sem Kronos, vladar časa in gospodar usode.

DEL MONTE:

In tako edini. Z nikomer se ti ni treba več prepirati, vsi te morajo ubogati. In po kaj si prišel med nas?

GIULIO:

Tega vam pa ne smem povedati. Pokvaril bi smisel igre.

9. prizor: TENIS

Teniško igrišče. Tomassoni in Caravaggio igrata tenis.

CARAVAGGIO:

Sedem proti pet, tretjič.

TOMASSONI:

Goljufaš! Že dvakrat si šel čez črto.

CARAVAGGIO:

Sploh ne znaš igrati tenisa.

TOMASSONI:

Tega mi ne boš govoril. Bil sem prvak prve mladinske lige.

CARAVAGGIO:

Jaz pa sem ga igral, ko se ti še rodil nisi.

TOMASSONI:

Daj, nehaj že, sicer ne bom več igral.

CARAVAGGIO:

Ne moreš. Kaj pa stava?

TOMASSONI:

Stavil si ti, ne jaz. Ne vem, kaj ti je toliko do te tekme. Bi me rad premagal?

CARAVAGGIO:

Ali pa ti mene?

TOMASSONI:

Res mi je vseeno.

CARAVAGGIO:

Pa ni tako.

TOMASSONI:

Zakaj ne?

CARAVAGGIO:

Igraj!

TOMASSONI:

Ne bom.

CARAVAGGIO:

Igraj, če ti rečem!

TOMASSONI:

Zapri gobec! Ti pes! Oh, kako te sovražim!

CARAVAGGIO:

Res ne vem, čemu?

TOMASSONI:

Gnusiš se mi! Tako podlega in umazanega človeka še nisem srečal. Uničil si mi življenje. Za nalašč si me povabil na zabavo k Del Monteju in mi podtaknil Baglionejevo pičko, da bi se mu maščeval, mene pa očrnil pred Holefernom. Zaradi tebe sem izgubil mesto generalovega voznika in moram spet v službo vojaškega pilota. Na fronto moram. Z Mrtvega morja se ni še nihče vrnil. Vse sestrelijo v zraku. Zakaj mi to delaš?

CARAVAGGIO:

Ker te ljubim.

TOMASSONI:

Ne bodi ciničen!

CARAVAGGIO:

O, Bog! Kako si želim, da bi te razstrelili v zraku, da bi letalo s tvojim razmesarjenim truplom padlo v morje, da bi tvoja lepota zgrmela v prepad, da za teboj ne bi ostala niti sled, da bi bilo tako, kot da te sploh nikoli ni bilo!

TOMASSONI:

Ti si nor! Ti si gladko malo nor! Se zavedaš, kaj govoriš?

CARAVAGGIO:

O, prav dobro.

TOMASSONI:

Povej, kaj sem ti storil?

CARAVAGGIO:

Kako naj se te rešim? Zasleduješ me, obsedel si me, povsod si z menoj. Moje srce utriplje v tebi, v tebi diham, skozi tvoje možgane mislim. Postal sem ti!

TOMASSONI:

Manj mi je zate kot za lanski sneg. Vedno si mi bil tujec. Samo delal sem se, da si mi blizu. To, da sem bil tvoj ljubimec, je bila samo igra. Odhajam. Povej, kje lahko najdem Leno?

CARAVAGGIO:

V bolnišnici.

TOMASSONI:

Kako? Kje?

CARAVAGGIO:

Dobila je živčni zlom, ko so ji povedali, da je noseča, in to še s kardinalom Contarellijem. Ko je abortirala, se ji je dokončno utrgalo. Zdaj je menda blazna. Na zaprtem oddelku psihiatrične klinike jo najdeš. Pravijo pa, da nikogar več ne prepozna.

TOMASSONI:

Pozivam te na dvoboj!

CARAVAGGIO:

Prosim?

TOMASSONI:

Rekel sem, pozivam te na dvoboj. Pa menda ne boš rekel, da ne znaš sabljati?

CARAVAGGIO:

Da, da; moj čas ni bil njegov, njegova pot ne moja; prav. Kdaj?

TOMASSONI:

Jutri ob prvem svitu med drevesi Giardina Fiesco.

10. prizor: OBROČ SE ZAPIRA

V vladnih prostorih. Popoldne. Škof in Contarelli sredi zaupnega pogovora.

ŠKOF:

Pa kako ste mogli, prosim vas, narediti mladoletnici otroka?! Presenečate me, gospod kardinal, saj jih boste imeli kmalu sedemdeset.

CONTARELLI:

Ne kričite, za božjo voljo, vsi vas bodo slišali!

ŠKOF:

O, kako ste naivni! Ves Rim govori o vas. Hočem reči, opravlja vas.

CONTARELLI:

Povejte, kako naj se te sramote rešim? Kako naj tej smrkli zavežem jezik? Menda so jo danes odpustili iz bolnišnice. Za jutri pa je že sklicana novinarska konferenca.

ŠKOF:

Bodite no! Po medijih vas bodo začeli vleči, kaj ste nori, zdaj na starost? Svetujem vam preprost, a preizkušen rimski recept: Leno naj utopijo v Tiberi. Nihče, bodite prepričani, ne bo vedel, ali gre za umor ali samomor.

CONTARELLI:

Kruti ste! Bom še premislil. *Se umakneta v ozadje.*

Po hodniku prideta Phyllis in Baglione.

BAGLIONE:

Tomassoni je preprosto prišel, vzel dva meča ter ju odnesel. Rekel je, da ju Caravaggio potrebuje za slikanje.

PHYLLIS:

Pa to je blaznost! Sploh veste, da sta si za jutri napovedala dvoboj?

BAGLIONE:

Ne. A tako? Zanimivo.

PHYLLIS:

Poklicali boste policijo in prijavili krajo orožja.

BAGLIONE:

Le kaj vam je toliko do njiju?

PHYLLIS:

Pobila se bosta. Strast ju je čisto obsedla.

BAGLIONE:

In kaj potem, če odideta s sveta dva taka človeka, kot sta Tomassoni in Caravaggio? Končno se je sreča nasmehnila tudi meni. Naenkrat mi gresta s poti oba: tisti, ki umre, in tisti, ki bo obsojen zaradi uboja prvega. Sijajno!

PHYLLIS:

Pošast ste!

BAGLIONE:

Ne, ne, samo objektivno skušam biti.

Mimo prideta Predsednik vlade in Šef državne varnosti.

PHYLLIS:

Gospod predsednik, če tega idiota ne boste takoj ukrotili in mu ukazali, da me uboga, bom odpovedala sodelovanje.

PREDSEDNIK VLADE:

Kako ste lepi, kadar se jezite! V en sam ogenj strasti se spremenite. Baglione, vi pa pojdite! Kdaj sem vas že določil za stražo?

BAGLIONE:

Na sestanek sem bil vendar povabljen.

PREDSEDNIK VLADE:

Seveda. Da bi opravljali dela, ki vam pritičejo.

BAGLIONE *odide*.

PHYLLIS:

Ne morem več! Ne morem več! Zajoče. Zlomili ste me.

PREDSEDNIK VLADE:

Vaša čustva so bogata. Občudujem jih.

PHYLLIS:

Kaj mora propasti res vse, kar mi je dragocenega na svetu?

ŠEF DRŽAVNE VARNOSTI:

Gospodična Phyllis, napačno sklepanje. Mi vam dajemo priložnost, da z enim samim dejanjem očistite vso svojo grešno preteklost. In tako rekoč čez noč postanete rešiteljica naroda. Njegov svetel zgled. Simbol zmage in svobode.

PHYLLIS:

Hočete me umazati z umorom. Ampak meni je Holefern ljub človek. Kaj jaz morem, če je vojaški diktator in politični bedak? To je vaš problem. Jaz nisem politik.

PREDSEDNIK VLADE:

Ste pa prijateljica policije in diplomacije.

ŠEF DRŽAVNE VARNOSTI:

Si predstavljate, koliko ljudi je zaradi vaših informacij moralo s političnega prizorišča, če že ne z obličja zemlje?

PHYLLIS:

Vi to meni? Ste sploh kdaj odprli svoj dosje?

PREDSEDNIK VLADE:

Čustva, že spet ta čustva! Odstranitev generala Holeferna je nujnost, sicer se nikoli ne bomo izvlekli iz vojne in politične krize. Vso oblast ima v rokah, civilisti v vladi smo samo še okras. Državo bo spremenil v vojaško taborišče. Mar to hočete? Vidite, stvar je preprosta: ali mi njega ali on nas.

PHYLLIS:

Pa mi zaupate? Ste prepričani, da vas ne izdam in da se v tej igri midva ne znebiva vas?

ŠEF DRŽAVNE VARNOSTI:

Za kaj takega je najbrž že prepozno. Pred dobro uro so namreč iz notranjega ministrstva poslali generalu Holefernu depešo z vašim dosjejem.

PHYLLIS:

Svinje!

PREDSEDNIK VLADE:

Edini način, s katerim si torej še lahko rešite življenje in se celo poveljate v osvoboditeljico naroda, je, da ubijete generala Holeferna.

ŠEF DRŽAVNE VARNOSTI:

Ne bojte se! Nič se vam ne bo zgodilo. Mislili smo na vašo varnost.

Iz ozadja se neopazno prikradeta Contarelli in Škof.

CONTARELLI:

Bodite močni, gospodična Phyllis, mi smo z vami. Slavili in častili vas bomo kot reinkarnacijo svetopisemske Judite. Samo to mi še na tihem zaupajte, kako lahko pridem do Grazie Lene? S škofom bi jo rada obiskala.

ŠKOF:

Nesla ji bova rože. V tej hudi stiski je prav gotovo potrebna duhovne tolažbe.

PHYLLIS *v solzah*:

O, Bog, Zakaj vse to? Ne razumem.

TAJNIK VOJAŠKEGA SVETA *priteče*:

Gospodje! A tu ste!

PREDSEDNIK VLADE:

Kaj se je zgodilo? Kaj je?

ŠEF DRŽAVNE VARNOSTI:

Govori, teslo zarukano!

TAJNIK VOJAŠKEGA SVETA:

Kako sem zasopel, moj bog, stopnice so me čisto zdelale. Torej, izvedeli smo, da bo Holefern nocoj prespal v oporišču San Sebastiano. To pa je za naš načrt tako rekoč idealna priložnost.

PREDSEDNIK VLADE:

Ste storili že kaj konkretnega? Phyllis je tu in čaka.

TAJNIK VOJAŠKEGA SVETA:

Helikopter je pripravljen. Takoj lahko poleti proti oporišču.

Pride kardinal Del Monte, za njim hodi Okostnjak, ki nosi meč.

PREDSEDNIK VLADE:

Končno! Dočakali smo vas.

PHYLLIS *pade na kolena pred Del Monteja*:

Oče, vi, ki vse to gledate in veste, čemu to, zakaj ničesar ne storite?
Vi, ki razumete vzrok in posledico, blagoslovite me, ki sem nevedna
in šibka in nebogljen vstopam v noč, ki je ne razumem in se je
bojim.

DEL MONTE:

Sprejmi ta meč, hčerka, in mir naj te spremlja na poti.

PHYLLIS:

Kaj pa moja krivda? Ubila bom človeka!

DEL MONTE:

To je tvoja usoda. Proti njej ne moreš nič.

Oglasijo se sirene.

PREDSEDNIK VLADE:

Kaj je to?

ŠEF DRŽAVNE VARNOSTI:

Vaje družbene samozaščite.

PREDSEDNIK VLADE:

Nič me niso obvestili.

ŠEF DRŽAVNE VARNOSTI:

Mene tudi ne. Zvedel sem po ovinkih. Brž od tod! Spuščali bodo
solzilec.

TAJNIK VOJAŠKEGA SVETA:

O, moja sapa!

CONTARELLI:

Upam, da vsaj streljali ne bodo. Pokanje me čisto zmede.

ŠKOF:

Kaj pa večernice?

PREDSEDNIK VLADE:

Jih boste imeli pač v bunkerju. Gremo. Hvala vam, Del Monte.
Vzemite plinsko masko, sicer se boste zadušili. Gregor, vi vzemite
meč! Phyllis, dajte mi roko. Nevarno bo.

ŠEF DRŽAVNE VARNOSTI *vzame meč:*

Kako je težak!

DEL MONTE:

Čisto srebro.

ŠEF DRŽAVNE VARNOSTI:

Saj s tem ženska ne more rokovati.

PREDSEDNIK VLADE:

Smešni ste. V predstavi bo vendar uporabljala rekvizit.

TAJNIK VOJAŠKEGA SVETA:

Ojej, že voham, bežimo! *Steče.*

PHYLLIS:

Spomnite se me, oče, ko me ne bo več, se me spomnite ...

Vsi razen Del Monteja in Okostnjaka se razbeže.

DEL MONTE *sede:*

Oh, ti nesrečni otroci, kako ničesar ne razumejo!

BAGLIONE *vstopi z rožami v naročju:*

Tu je nekdo naročil rože.

DEL MONTE:

Nikogar od njih ni več. Pri stranskih vratih so odšli.

BAGLIONE:

Phyllis tudi?

DEL MONTE:

Tudi.

BAGLIONE:

Jaz pa sem jo hotel vprašati, kje bo dvoboj. Rad bi bil gledalec. – Kaj je to? Nekaj je v zraku? Vi nič ne duhate? Strup! Kašljajoč in kričeč na pomoč zbeži.

DEL MONTE:

Odpri okna. Vse so usmradili. Pfej!

OKOSTNJAK *odpira okna, zunaj zvezdnata noč.*

DEL MONTE:

Mar nimajo vsa naša dejanja tudi nekega višjega smisla, nekega skritega pomena? Mar se za vsakim človekovim korakom, za vsako spremembo v naravi, celo za vsakim izbruhom vulkana, poplavo reke, premikom zvezde, ne skriva globlji namen, vzrok, ki ga mi s svojim omejenim vedenjem ne moremo dojeti? – Da, da, življenje je res skrivnost ...

OKOSTNJAK:

Vi ste zmerom tako filozofsko navdahnjeni, oče. – Morala bova pregledati pošto. Veliko se je je nabralo.

DEL MONTE:

Je kaj nujnega?

OKOSTNJAK:

Tu sta dva telegrama z Jupitra in priporočena pošiljka z odkupnino s Saturna. Sicer pa je cel kup pisem z Meseca, dve kartici z Marsa, eno vam pošilja teta, ki je tam v toplicah; pa pošta iz Pekinga, Londona, Kaira; iz Ljubljane je prišlo vabilo za nek občni zbor in tako naprej in tako naprej. Izvolite pogledati. *Mu izroči pisma*)

DEL MONTE:

Roke se ti tresejo, prijatelj.

OKOSTNJAK:

Star sem že, oče; osamljen; nihče več se ne meni zame.

DEL MONTE:

Bodi prepričan, tvoj čas je spet blizu. Sicer pa si se mi vedno zdel v dobri formi. – Nekaj malega bova natipkala.

OKOSTNJAK *sede k pisalnemu stroju.*

DEL MONTE *narekuje*:

Rim, leta Gospodovega 1606, na 29. dan velikega travna, ko je šel Jupiter preko Bika, in sta bila Oven in Kozorog v obnebu Velikega medveda. Nekim ljudem, ki sem jih poznal, se je zgodila nesreča. Za večnost majhen, nepomemben dogodek, a za ljudi, ki so morali izgoreti v njej, dogodek, velik kot vesolje.

11. prizor: AGNUS DEI

*Bar Orlando Furioso. Vse je prazno. Z gramofona prihajajo zvoki bluesa. Na odru Giulio, oblečen kot ženska, pleše sam. V ozadju velika panoramska reprodukcija Caravaggieve slike **Abrahamovo žrtvovanje**.*

GIULIO:

O, blues, čarobni blues, ki prebujáš v meni strasti ženske! Da, gospod, pristopite, zaupajte svojim sanjam, kajti z menoj jih uresničite. Še nikoli niste tako uživali; kar koli poželite, to dobite, ker jaz sem vse. O, blues, čarobni blues ...

TOTO *se pri vratih prereka s Tomassonijem*:

Ne bodite nasilni! Tu ni nikogar. Prazno je. Vidite?

GIULIO:

O, lepi mladenič, le sem, le sem, boš zaplesal z mano!

TOMASSONI *zgrabi Giulia*:

Kje je Lena?

GIULIO:

Jaz sem tvoja Lena.

TOTO:

Razumite! Že cel mesec je ni bilo. Nima več pogodbe.

GIULIO:

Naš bordel propada, kajne, kralj? Odkar ni več Salome, je vse prazno. Ranuccio, bodi ti naš prvi novi gost, daj zgled drugim. Nocoj se lahko ljubiš z menoj zastonj.

TOMASSONI:

Roke stran! Gnusiš se mi, ostuda pokvečena!

GIULIO:

Zakleni vrata, kralj!

TOTO:

Kaj ti pa je?

GIULIO: Tomassoni ostaja z menoj. Zakleni jih, če ti pravim! Pa menda ne boš rekel, da si ljubosumen?

TOTO *odide in zaklene vrata.*

TOMASSONI:

Lena, moja Lena, nikjer te ni. Vse sem že pretaknil, tebe pa ni in ni. In jutri grem na fronto.

GIULIO:

Nikamor ne boš šel. Lepo tu boš ostal in počakal, da neurje mine. Objemi me.

TOMASSONI:

Ne dotikaj se me!

GIULIO:

Ljubi, bodi pameten in me poslušaj. Vse, kar je, se giblje in premika, vendar včasih tudi zastane, obmiruje. In zdaj je čas, ko se moraš prepustiti mirovanju.

TOMASSONI:

Nehaj me slepiti s praznimi besedami, pusti me, da grem.

GIULIO:

Miruj! Vsi so proti vsem. Tekla bo kri. Lahko se rešiš, če boš moder.

TOMASSONI:

Kaj skrivaš pred menoj? Govori!

GIULIO:

Jaz vem za prihodnost. Miruj! In ne želi vedeti ničesar.

TOMASSONI:

Kdo si?

GIULIO:

Človek, ki ve in vidi več, kot bi kot človek smel.

TOMASSONI:

Povej, prosim, kje je Lena?

GIULIO:

Če boš dober in prijazen z mano in če boš z menoj dočakal jutro četrtega dne, potem ti povem. Znaš igrati karte?

TOMASSONI:

Ne.

GIULIO:

Naučil se jih boš. Časa imava na pretek. Stvari se bodo uredile, medtem ko bova midva počivala in se zabavala. Vina je dovolj.

TOMASSONI:

Coprnic! Kje so ključi? Ven hočem!

GIULIO:

Ni jih! Izgubili so se. *Se smeje.* Zdaj si moj! Samo moj!

TOMASSONI:

Odpri vrata! Razbil jih bom. Hočeš me ustaviti, mi preprečiti, da bi pomagal ljudem, ki so v stiski. Leno hočete umoriti. Odpri! Ali pa si pot naredim sam! *Vzame nož in zabode v panoramsko reprodukcijo Caravaggieve slike **Abrahamovo žrtvovanje**.*

GIULIO:

Neeee!

Iz slike se ulije kri. Zasliši se Mozartov Requiem, Agnus Dei.

TOTO priteče:

Za božjo voljo, nikar! Ne delajte tega!

TOMASSONI uničuje sliko, ki vedno bolj krvavi, nenadoma zakriči:

Oči! Moje oči! Ne! Oči! *Se bojuje s slepoto.*

Za sliko vstaja prizorišče naslednjega prizora: megleno jutro, zora, reka Tibera, iz katere vlečejo Lenino truplo.

TOMASSONI:

Giulio! Kaj si storil z mojim vidom? Giulio! To nisem jaz! Ne, to nisem jaz! Vrni mi oči, prosim! Moje oči! *Zagleda mrtvo Leno*. Lena! Lena!

GIULIO:

To je stvarnost tvoje prihodnosti.

DEL MONTE se *nenadoma pojavi*:

Kaj delaš s tem otrokom? Zlorabljaš tretje oko! Nimaš pravice.

GIULIO:

Hotel sem ga rešiti. Premlad je, predober, da bi smel umreti. Moral bi mirovati, mirovati.

DEL MONTE:

Ti bi rad preobračal tok usode, delal nekaj, česar še bogovi ne morejo?

GIULIO joče:

Toda zakaj? Zakaj sem potem smel prestopiti meje časov? O, Kronos, ne bom več tvoj angel; slekel bom tvoja krila, Usoda; samo še angel človeške Smrti bom. Pa tako visoko sem že bil, mislil, da vem vse.

DEL MONTE:

No, zdaj si spet človek. To, kar si bil zmerom. Tudi ko si letel.

12. prizor: V TIBERI JE TRUPLO

*Breg Tibere v zgodnjem jutranjem svitu, na drugi strani Caravaggiev slikarski atelje. Ob reki so policaji in reševalci ter nekaj radovednežev. V ateljeju Caravaggio dokončuje sliko **Marijina smrt**. V ozadju je scenografija slike, vendar v njej ni ljudi.*

TOMASSONI *objokuje Leno*:

Lena! Lena! Ljubica! Sestra! Kaj so ti storili? Povej, kdo je bil? O, Lena, prebudi se, jaz sem, tvoj Ranuccio!

RADOVEDNEŽ:

Mladenič jo očitno pozna.

POLICIST:

Šli boste z nami.

TOMASSONI: Rekla si, vsak človek je zvezda, si rekla; tako majhen, ko ga gledaš na nebu in tako velik, ko mu prideš blizu, in rekla si še, ko umreš, zares postaneš zvezda in se preseliš na nebo in od tam gledaš na zemljo, ki je tako majhna, kot si se nekoč ti zdel samemu sebi. Toda kje med neskončnimi milijoni zvezd naj te najdem, ker kaj bom jaz brez tebe?

POLICIST:

Odstranite se, mladenič, motite nas pri delu. Dvignite jo na nosila!

TOMASSONI:

Ne dotikajte se je. Sam jo bom odnesel.

Pograbi Lenino truplo ter ga odnese v Caravaggiev atelje in ga položi v scenografijo slike Marijine smrti; pristopijo tudi ljudje, ki jo objokujejo.

CARAVAGGIO *onemi pred sliko, ki se nekaj metrov vstran spreminja v resničnost.*

TOMASSONI:

Prišel sem. Ne kot umetnost, kot resničnost sem tu. Pojdiva! Dani se.

13. prizor: OBGLAVLJENJE

V štabu letalskega poveljstva oporišča San Sebastiano. Na televizijskih ekranih potekajo vojaške akcije. Opica Floki sedi za komandnim pultom in pritiska na gumbe ter spreminja televizijske kanale. General Holefern na tleh razgrne spalno vrečo, se usede in si začne odvezovati čevlje.

HOLEFERN:

Floki, ne igray se! Še v zrak bomo šli zaradi tebe. Biti moraš previden. *Se uleže, da bi spal.* Če bomo kje zmagali, me zbudi; o porazih me ni treba obveščati, naveličal sem se jih. *Si premisli in vstane.* Ah, ne bom spal, lahko kdo pride in me nepripravljenega zaskoči. Pred oficirsko golaznijo ni človek nikjer varen. Povsod prežijo name in čakajo, da jim pridem pod nož. Je sploh kje kdo, ki mi ne bi želel smrti? Floki, ti si še edini zvesti vojak. Drugi se samo delajo, kako me ubogajo. Oh, kako sem utrujen! Spal bi. Ampak prišli bodo in me zaklali. Kar v snu mi bodo odrezali glavo in se z njo jutri bahali na trgu pred vojsko in ljudstvom. Osvoboditelji, osvoboditelji bodo kričali.

Kakšni osvoboditelji neki? Morilci! Ojej, spal bi. Spal. S *televizijskih ekranov izgine slika*. Ja, Floki, kaj pa delaš? Zaradi tebe bomo še vojno izgubili! Pusti to, dovolj je. Pojdi se igrat na dvorišče, jutri te naučim pravega poveljevanja. *Floki odide*. Vse programe je zmešal. Kaj bom pa zdaj? Nobenega kontakta s frontami ni več. Kako naj poveljujem? No, vendarle spet slika!

Na ekranih se pojavi slika gospodične Phyllis.

PHYLLIS:

Zdravo.

HOLEFERN:

Kaj? Ti? Proč od mene!

PHYLLIS:

Ne trudi se. Ne moreš me spraviti z ekrana. Računalniki so blokirani.

HOLEFERN:

Zakaj? Zakaj, ljubica, si mi to storila? Pa tako lepo sva se ljubila!

PHYLLIS:

Kaj verjameš temu, kar so ti natvezili o meni? Kdo ti pa sploh še govori resnico? Hranijo te z lažmi, da bi te zbegali in še bolj osamili.

HOLEFERN *zajoče nad komandnim pultom*:

Ljubica, jaz ne morem več! Vsi so proti meni, na nikogar več se ne morem nasloniti. Tako me je strah. Bojim se umreti.

PHYLLIS:

Pomiri se, dragi, jaz sem s teboj. Varovala te bom in mirno vodila skozi nevarnosti. Zdajle se boš lepo slekel in legel spat.

HOLEFERN:

Ne! Ne, v posteljo, ne, prosim, nikar! Kadar legam vanjo, mislim, da legam v grob.

PHYLLIS:

Utrujen si, živčno prenapet, tak ne boš nikoli dobil vojne. Ubogaj me!

HOLEFERN:

O, Judita, milostna, stopi z ekrana in pridi k meni!

PHYLLIS:

Bom, dragi, ko boš v postelji, bom zlezla k tebi in ljubila se bova kot še nikoli.

HOLEFERN:

Da, potrebujem te, prosim te, pridi, vse bom naredil, kar ukažeš. Ljubim te.

PHYLLIS:

Najprej lepo snemi kapo; tako, vidiš, da gre; zdaj si odpni bluzo, sleci jo; in gumbi na srajci; čutiš, kako se dotikam tvojega trebuščka; moja roka potuje po tvojih dlakavih prsih, in zdaj hlače.

HOLEFERN:

Ne! Hlač pa ne!

PHYLLIS:

Zakaj ne?

HOLEFERN:

Lahko kdo pride.

PHYLLIS:

Nikogar ne bo. Sama sva. Čisto sama na vsem ljubem svetu. Dajva! Najprej pas, tako, zdaj zgornji gumb, in zadrga, čevlje že imaš odvezane, samo dol jih vrzi in hlače bodo kar same zdrsele dol. Tako. Zdaj lahko ležeš.

HOLEFERN:

In kje si ti? Kdaj prideš ti?

Phyllis izgine z ekranov, spet gledamo prizore z bojišč.

HOLEFERN:

Tako. Ni je več. Spet samo privid. Pa tako resničen. Ojej, kar slekel sem se. Res bi moral spati. Moji možgani so utrujeni. Megla se mi dela pred očmi. Leže. Ja, res, tako mi je, kot bi legal na mesarsko mizo. Nocoj me bodo umorili. Ostal sem sam na tem velikem gradu, vsi so me zapustili, sam bom umrl. O, ljudje! Vaša srca bodo ostala hladna; moje bolečine še opazili ne boste; moj strah bo šel mimo vas. Zakaj? Saj nisem tako slab človek, samo zdim se vam tak; in rad bi živel, tako kot vi, živel, živel. O, noč, dobra noč, pridi in zбриši vse, kar sem kdaj storil ali bi lahko bil; naj s teboj pozabim vse, kar sem bil

sebi, bil drugim. In dovoli mi spati, spati ... Zavije se v spalno vrečo in zaspi.

PHYLLIS *pride iz ozadja z mesarskim nožem.*

HOLEFERN *plane pokonci:*
Judita, prosim, nikar!

PHYLLIS *ga zabode prvič, drugič, dokler ga ne ubije.*

14. prizor: DVOBOJ

*Park. Sončni vzhod. Ptice in oddaljen hrup avtomobilske ceste.
Tomassoni in Caravaggio s sabljami.*

TOMASSONI:

Sanjal sem, kako gledam v veliko sinjemodro oko, umito v potoku čistih solz; oko v svetlobi, ki je še nikoli nisem videl. Potem me je neka skrivnostna sila potegnila vanj. Dolgo sem hodil po notranjosti očesa, skozi pokrajine različnih svetlob in barv, dokler nisem zagledal nekoga, ki me je gledal. Ta nekdo sem bil jaz sam.

CARAVAGGIO:
Začniva.

TOMASSONI:

In Bog naj blagoslovi najina meča ter za vselej spravi najini poti.

CARAVAGGIO:
Amen.

Se objameta in začneta bojevati. Sprva se borita mirno, Tomassoni je opazno boljši, vendar pa ni nasilen in daje prednost Caravaggiu, ki ga rani v desno nogo; nekaj trenutkov zatem pa Caravaggio zabode Tomassonija naravnost v srce.

CARAVAGGIO:
Ne! Ranuccio, ne! Prosim, ne umri!

TOMASSONI:

Ej, moj Michele, čemu ta patetika? Rad sem živel, rad umrem. Življenje mi je bilo podarjeno, zato ta dar zdaj s hvaležnostjo

vračam. Selim se med zvezde. Tam nekje na severu bom prebival. Z Leno bova skupaj. Ko naju boš iskal na nebu, ti bova mežikala. Ne boš naju zgrešil. *Umre.*

Začenja se mračiti. Sonce temni, iz njega se začne valiti gosta črna masa in se razliva po odru. Iz strani pride Phyllis z odsekano Holeferново glavo, od katere curlja kri.

CARAVAGGIO *krikne od strahu:*
Phyllis!

PHYLLIS:
Tvoja Judita sem in to je Holefernova glava. Kri je še topla, pred nekaj minutami je v njej utripalo življenje, zdaj pa je nič; gola smrt.

CARAVAGGIO:
Stran! Proč od mene! Oči mi trgaš!

PHYLLIS:
Ti si me ustvaril, Caravaggio, tvoja junakinja sem in pravkar prelamljam zakon umetnosti in stopam v življenje. O, Stvarnik moj, izbriši zločin, izmij mojo krivdo! Glej, tu pred teboj klečim nemočna in te prosim! O, Stvarnik moj, zakaj si me ustvaril za ubijanje?

CARAVAGGIO:
Stran! Stran od mene!

V ozadju se zasliši bobnenje vulkana, skoraj povsem se je že stemnilo.

PHYLLIS:
Slišiš, kako bobni človeška kri? Slišiš topot zločina? Slišiš, kako na stežaj so se odprla vrata pekla? Tudi ti zgrmiš z menoj v prepad!

Pred Caravaggiem se utrga zemlja, izbruhne vulkan; Phyllis ga poriva v plamene, skupaj padeta v ognjeno žrelo.

15. prizor: V KRALJESTVU PALČKOV

Podzemeljska reka. Brodnik Haron vozi čoln, na katerem je speči Caravaggio. Podzemeljskemu svetu sledi pokrajina, obsijana z mesečino. Na bregu reke stojijo palčki in mahajo brodniku s svetilkami.

PALČEK VODNIK:

Le sem, le sem, boter Haron! Potnika že nestrpno pričakujejo.

BRODNIK HARON *ustavi čoln:*

Revež je zaspal. – Caravaggio, zbudi se; prispela sva.

CARAVAGGIO *se zbudi:*

Kje sem?

BRODNIK HARON:

V kraljestvu palčkov.

PALČEK VODNIK:

Izstopi in nam sledi. Tebi, boter Haron, pa hvala za pomoč.

BRODNIK HARON:

Srečno pot! Odrine čoln.

Palčki odvedejo Caravaggia na pot.

CARAVAGGIO:

Kam gremo?

PALČEK VODNIK:

Boš izvedel, ko bo čas.

Palčki med tihim petjem vodijo Caravaggia skozi planinsko pokrajino. Pridejo v sneženje. V daljavi se pokaže grad. Ko se mu približajo, se grajska vrata samodejno odpro. Znajdejo se pred srebrnimi stopnicami.

PALČEK VODNIK:

Sezuj čevlje.

CARAVAGGIO:

Zakaj?

PALČEK VODNIK:

V zadnje kraljestvo ne moreš obut.

CARAVAGGIO *si sezuje čevlje.*

PALČEK VODNIK:

Tako. Zdaj si pripravljen. *Pozvoni.* Novinec čaka. Sprejmite ga.

Palčki se neopazno umaknejo.

DEL MONTE *prihaja naproti:*

To ni novinec, ali pač! Pozdravljen, Caravaggio! Pozdravljen v domovini Severnega sonca! Prišel sem ti naproti, da bi ti bilo lažje stopiti na pot, ki vodi k srebrnim vratom. Pridi! Spremljal te bom.

*Hodita skupaj. V daljavi se pojavi okolje Caravaggieve slike **Deček z lutnjo**. Zasliši se dečkova glasba in petje: madrigal Jacquesa Arcadelta: »Voi sapete ch'ia v'amo« – »Veste, da vas ljubim«. Del Monte se neopazno umakne. Caravaggio kot začaran hodi proti sliki in glasbi. Gre skozi njo, nenadoma pa se obrne nazaj in za seboj zagleda odsekano glavo s kačami ter zasliši pošastne zvoke, ki prihajajo iz njegove slike **Meduza**. Zakriči od groze in se zgrudi.*

16. prizor: ZNANI NEZNANEC

Caravaggievo stanovanje v Neaplju. Postelja, kjer spita on in Giulio. Sončno jutro. Vstopi Caravaggieva mati Lucia Aratori. Odloži kavo ter ju začne buditi.

LUCIA:

Vstati bo treba, otroka, vstati. Ej, zbudi se, Michele; enajst je že; Giulio, srček, ob dvanajstih, si rekel, imaš sestanek.

CARAVAGGIO:

Strašne sanje sem imel.

LUCIA:

Kričal si v spanju.

CARAVAGGIO:

Kako sem se namučil, moj bog ...

LUCIA:

Sredi noči sem te morala tolažiti. Tako zelo si jokal.

CARAVAGGIO:

A res? Joj, mama, kaj bi brez tebe? Nihče me ne razume bolje kot ti. Nihče mirneje ne prenaša moje norosti. Od kod jemlješ potrpežljivost? Zakaj me ne skregaš? Zakaj mi ne rečeš, kaj naj počnem?

LUCIA:

Če bi hotela, da živiš, kot si želim jaz, bi bilo bolje, da te ne bi rodila. Zakaj ne sprejmeš svobode, ki si jo dobil z rojstvom?

CARAVAGGIO:

Svobode? Le kje vidiš kakšno svobodo?

LUCIA:

Povsod je: okrog tebe, v tebi; le, da tega še nisi dojel.

CARAVAGGIO:

Pil bi kavo.

LUCIA *mu poda skodelico*:

Izvoli.

CARAVAGGIO:

Hvala.

LUCIA:

Giulio, boš tudi ti? Kako diši! Vstani, zamudil boš sestanek.

CARAVAGGIO:

Zaspanè! Dvigni svojo rit! Hajd!

LUCIA:

Kavo ti bom postavila semle.

GIULIO:

Celo noč si se premetaval in dihal vame svoje smrdljive alko hlape. Nič se nisem naspal. *Vstane*.

V veži zazvoni zvonec.

LUCIA:

Nekdo je prišel.

GIULIO:

Najbrž policija.

CARAVAGGIO:

Ne hecaj se, mali! Mama, stopi in poglej, kdo je!

LUCIA *odide*.

GIULIO:

Nekoč te bodo tako ali tako ujeli. Bodi brez skrbi. Danes zločina ne moreš kar tako prikriti.

CARAVAGGIO:

Nehaj!

LUCIA *se vrne*:

Pred vrati stoji neznanec. Pravi, da prihaja iz Rima in da išče tebe, Michele.

CARAVAGGIO:

Iz Rima? Nemogoče! Kaj hoče?

LUCIA:

Ne vem. Samo zate je vprašal.

GIULIO:

Kaj si tako presran? Pusti ga, naj vstopi. Nič se ti ne more zgoditi. Tu si pod neapeljsko oblastjo.

CARAVAGGIO:

Bodi tiho, smrkavec!

LUCIA:

Ga naj spustim noter?

CARAVAGGIO:

Spusti ga. Ne! Naj gre k vragu! Spusti ga noter! Kaj zijaš?

LUCIA *odide*.

GIULIO:

Me pa res zanima, kdo bi se lahko v Rimu spomnil nate. Grem v kopalnico. Pogovor bo najbrž diskreten.

CARAVAGGIO:

Izgini!

GIULIO *odide*.

LUCIA *privede v sobo kardinala Del Monteja.*

CARAVAGGIO:
Del Monte?!

DEL MONTE:
Pozdravljen, Caravaggio!

CARAVAGGIO:
Vi v Neaplju? Ob tem času?

DEL MONTE:
Dolžnosti pač. *Mu seže v roko.*

CARAVAGGIO:
Saj ne morem verjeti, da ste to res vi!

DEL MONTE:
Ne čutiš stiska mojih rok?

CARAVAGGIO:
Boste odložili? Izvolite sesti. To je moja mama.

LUCIA:
Lucia Aratori.

DEL MONTE *ji seže v roko*:
Francesco. Poznam vas, bral sem Caravaggievo biografijo.

LUCIA:
Vam smem kaj postreči?

DEL MONTE:
Ne, hvala. Kratek bom.

LUCIA:
Nekaj malega vam bom vseeno ponudila. *Odide.*

CARAVAGGIO:
Po kaj prihajate?

DEL MONTE:
Po tebe.

CARAVAGGIO:

Nocoj sem vas sanjal.

DEL MONTE:

Vem. Te sanje sem ti poslal jaz, da bi te spomnil na Rim.

CARAVAGGIO:

Kaj bi danes z Rimom?

DEL MONTE:

Marsikaj. Tam te na primer čaka Ranuccio Tomassoni.

CARAVAGGIO:

Šalite se. Štiri leta je že mrtev.

DEL MONTE:

Ni res! On živi. Njegova smrt je trajala le kratek hip. Kdaj se boš naučil, da ni nič dokončnega. Tomassonijev duh spet prebiva v človeškem telesu. Igra vajinega prejšnjega življenja se nadaljuje. Priznaj svoj zločin, se pokesaj in pridi v Rim.

CARAVAGGIO:

Nobene krivde ne čutim.

DEL MONTE:

To je laž! Štiri leta v pregnanstvu! Pred kom si bežal? Rimske oblasti so ti zločin oprostile. Pa ti? Si si ga ti oprostil? Pokesaj se, sezi Ranucciu v roko in v miru odigrajta tekmo do konca. Nobena igra se namreč prej ne konča, dokler se v njej sile ne izravnajo. Pred vestjo ne moreš ubežati. S teboj bo šla v grob in v večnost prihodnjih časov.

LUCIA *ki je med kardinalovim govorom prinesla skodelico kave, se zgrudi v krčevit jok.*

DEL MONTE:

Odstranite to žensko!

CARAVAGGIO:

Moja mati je.

DEL MONTE:

Povej ji, da ne more jokati namesto tebe!

CARAVAGGIO:

Ne maram vaše resnice, mrzla je kot led. Kje imate usmiljenje?

DEL MONTE:

V predsobi, kjer sem pustil čevlje.

CARAVAGGIO:

Satan!

DEL MONTE: Lahko mi rečeš tudi Bog. Bistvo ostaja isto.

GIULIO *pride, zagleda na tleh Lucio:*

Lucia, kaj pa je? Jočeš? – O, kardinal Del Monte? Vi?

DEL MONTE:

Zdravo, mali! Kdaj prideta v Rim?

GIULIO:

V Rim?

DEL MONTE:

Da. Vsi vaju pričakujemo. Usedita se na prvi vlak in se pripeljita.

Odhajam. Še enkrat te svarim, Caravaggio, vsemu, prav vsemu se lahko izogneš, pred celim svetom zbežiš, a s seboj ostaneš večno.

Odide.

GIULIO:

V Rim? V Rim, je rekel?

17. prizor: NA LADJI

Noč. Na krovu ladje. Sliši se valovanje morja. Caravaggio in Giulio spita med vrečami ob jamboru.

CARAVAGGIO *skoči iz spanja:*

Aaaaa! Kdo je? Kako sem se prestrašil! Ej, Giulio, kje sva?

GIULIO *se obrne:*

Daj mir in spi. Na ladji.

CARAVAGGIO:

Kaj nisva rekla, da greva v Rim?

GIULIO:

Rekla sva. Saj se po morju tudi pride tja. Lahko noč.

Ponovno zaspita. A v ozadju se res premikajo sence. Caravaggio spet skoči pokonci.

CARAVAGGIO:

Nekdo hodi! Ej, tu nekdo hodi!

GIULIO:

Preganjavico imaš. Daj mir in spi. Dobil boš morsko bolezen.

CARAVAGGIO *se uleže in spet vstane*:

Rečem ti, tu nekdo hodi. Iščejo naju. Slišiš?

GIULIO:

Mornarji so. Spi.

Iz teme ju naskočijo možje.

PRVI:

Tu sta! Po njima! Posveti sem!

DRUGI:

Drži ga! Zamaši mu usta!

TRETJI:

Ujeta na begu. Aretirana sta.

ČETRTI:

Zvežite ju!

DRUGI:

Lahek plen!

TRETJI:

Odvedite ju!

18. prizor: POMOTA

Podeželska policijska postaja. Zasliševalec zaslišuje Giulia. Na televiziji predvajajo risanke.

GIULIO:

Ne! To je pomota! Midva sploh nisva človeka, ki ju iščete.

ZASLIŠEVALEC:

Bomo menda že mi vedeli, koga iščemo. Glej me v oči, ko govoriš z menoj!

GIULIO:

Razumem, gospod. Ampak midva z Michelejem sva nedolžna. Nobene zveze nimava z vašo afero.

ZASLIŠEVALEC:

Ne laži! Greva od začetka! Rojstni podatki!

GIULIO:

22. januar 1591, Palermo.

ZASLIŠEVALEC:

Se ti norčuješ iz mene, ali kaj?

GIULIO:

To so moji rojstni podatki. Drugih nimam.

ZASLIŠEVALEC:

Lažeš ko cigan! Privedite drugega. S tem se ne bom več zafrkaval.

Pazniki privedejo potolčenega Caravaggia.

ZASLIŠEVALEC:

Kaj si počenjal na dan atentata?

CARAVAGGIO:

Kdaj?

ZASLIŠEVALEC:

Kdaj?! 29. maja 1988?

CARAVAGGIO:

Nič. Tega dne in tega leta sploh nisem živel.

ZASLIŠEVALEC:

Dobro. Preskočiva to podrobnost. Od kod poznaš generala Holeferna?

CARAVAGGIO:

Sploh ga ne poznam. Oziroma. Leta 1598 sem naslikal delo z naslovom Judita obglavlja Holoferna.

ZASLIŠEVALEC:

Pa od kod vidva prihajata? Iz katerega sveta? Kakšen jezik govorita? A sta čisto nora? Sploh veda, da sta vpletena v atentat na vojaškega poveljnika Nata?

CARAVAGGIO:

Prvič slišim.

GIULIO:

Michele, priznaj, ne bodi trmast!

ZASLIŠEVALEC:

Še enkrat: kaj si počenjal 29. maja?

CARAVAGGIO:

Na ta dan sem leta 1606 v dvoboju ubil prijatelja.

ZASLIŠEVALEC:

Privatnosti me ne zanimajo. Gospod Caravaggio, bodite pametni, sodelujte z nami. Torej, kaj veš o generalu Holefernu?

CARAVAGGIO:

Rekel sem vam. Leta 1598 sem ga uporabil kot slikarski motiv. Prevezel sem ga po Svetem pismu.

ZASLIŠEVALEC *ga udari*:

Nadaljuj!

CARAVAGGIO:

Zakaj me mučite? Jaz nisem disident. Mene politika ne zanima. Zmerom sem rad sodeloval z oblastjo. Samo ubog slikar sem, rojen 17. oktobra 1571 v Milanu, umrl 18. julija 1610 v Portu Ercole. Danes je 15. julij, do smrti imam še natanko tri dni.

GIULIO:

Resnico govori, jamčim zanj!

ZASLIŠEVALEC:

Sem tebe kaj vprašal? Glej risanke, sicer boš šel nazaj v keho. –
Nadaljuj!

CARAVAGGIO:

V strahu pred kaznijo sem s kraja zločina pobegnil. Najprej sem se skrival v okolici Rima, potem sem zbežal v Neapelj, od tam na Malto, z Malte na Sicilijo; bil vmes v Messini in Palermu, dokler oktobra 1609 nisem spet prišel v Neapelj, kjer sem ostal do predvčerajšnjim, ko sem prejel povabilo kardinala Del Monteja, da se vrnem v Rim, ker so mi kazen oprostili.

ZASLIŠEVALEC:

Domišljijo pa imaš, mojster, domišljijo. Moral bi napovedovati vreme. In zakaj nista šla iz Neaplja v Rim z avtom ali vlakom? Zakaj ravno z ladjo? Narediti sta vendar morala cel ovinek.

CARAVAGGIO:

Ker sem se bal, da bi mi rimski sovražniki na cesti ne pripravili kake pasti; hotel sem se ogniti običajni poti in priti v Rim s povsem druge strani tako, da bi vse presenetil.

POLICIJSKI NAČELNIK *vstopi*:

Lahko ju spustiš. Pomotoma ste ju aretirali. Našli so prave.

CARAVAGGIO:

Kaj? Zmotili ste se?

GIULIO:

Vidite? Ves čas sem vam zatrjeval: nisva prava!

ZASLIŠEVALEC:

Hvala bogu. Še ob pamet bi me spravila.

Na televiziji se pojavi portret gospodične Phyllis.

GIULIO:

To je Phyllis. Naša Phyllis.

POLICIJSKI NAČELNIK:

To je ona. Atentatorka. *Pojača televizijski zvok.*

TELEVIZIJSKA NAPOVEDOVALKA:

... In s tem so vsi pomembni voditelji Rdečih brigad za zapahi. Danes zjutraj so v nekem rimskem stanovanju našli truplo gospodične Phyllis, imenovane, sv. Judita, morilke generala Holeferna. Predvidevajo, da si je slavna teroristka sodila sama. To je bila naša zadnja vest. Nadaljujemo s programom za naše malčke. *Risanka.*

CARAVAGGIO:

In kaj bo z nama?

POLICIJSKI NAČELNIK:

Lahko gresta.

CARAVAGGIO:

Kje so najine stvari?

POLICIJSKI NAČELNIK:

Kakšne stvari?

CARAVAGGIO:

Najina prtljaga; moji kovčki, moje slike, barve, čopiči, platna?

ZASLIŠEVALEC:

Mi nimamo ničesar.

CARAVAGGIO:

Kako? Vse je bilo na ladji.

ZASLIŠEVALEC:

Od tam nismo ničesar vzeli.

CARAVAGGIO:

To je rop! Vse, kar sem imel, je bilo z mano na ladji! Kam ste spravili moje stvari?

POLICIJSKI NAČELNIK:

Najbrž so tam, kjer ste jih pustili. Vendar pa se bojim, da je ladja odplula proti Cipru.

GIULIO:

O, ne!

CARAVAGGIO.
Nemogoče!

POLICIJSKI NAČELNIK:
Pa je! Zdaj pa izginita! Sicer vaju dam res zapreti. Gremo! Vrzite ju ven!

19. prizor: OB MORJU

Peščena morska obala. Giulio in Caravaggio hodita v prazno.

CARAVAGGIO:
Kam naj grem? Ničesar več nimam. Nič več nisem.

GIULIO:
Morava priti do Rima, dragi, daj, potrpi še malo, vzdrži. Vidiš zdaj, kako je bil tvoj strah prazen. Pomotoma so naju zaprli, hahaha ...

CARAVAGGIO:
A najjinega Rima ni več.

GIULIO:
Pa je, dragi. Mora biti. Rim je več en. Drugi ljudje živijo v njem, toda ulice in zgradbe najinih spominov še obstajajo. Prosim te, Michele, morava priti tja. Danes je četrtek. V baru Orlando Furioso je premiera.

CARAVAGGIO:
Bolam sem. Umrl bom. Pojdi sam.

GIULIO:
Ne, skupaj bova šla.

CARAVAGGIO:
Ne morem več. *Omaga in pade v pesek.*

GIULIO:
Michele, Michele!

CARAVAGGIO:

Še tri dni imam do smrti. Ostal bom v Portu Ercole, zadela me bo sončarica, v blodnjah visoke vročine bom umrl, razžrt od malarije.

GIULIO:

Jaz moram priti v Rim! Zajoče.

CARAVAGGIO:

Pojdi! Jaz bom ostal tu in čakal nate, smrt.

TOTO *se po tihem prikrade s strani:*

Giulio! Ej, Giulio!

GIULIO *se obrne.*

TOTO:

Pssst!

GIULIO:

Toto! Toto! Moj zlati Toto!

TOTO:

Prišel sem, da te odpeljem v Rim.

GIULIO:

V Rim? – Ja! V Rim! Danes je četrtek. V našem baru je premiera.

TOTO:

Na žalost Orlanda Furiosa ni več.

GIULIO:

Kaj pa potem počenjaš?

TOTO:

Delam verske oddaje za televizijo. Baglione me je angažiral.

GIULIO:

A res? Me vzameš v službo?

TOTO:

Seveda. Zato sem prišel. Igral boš angela smrti v pasijonu Kristusovega trpljenja.

GIULIO:

Super! Te vloge še nisem igral.

TOTO se ozre na umirajočega Caravaggia:
A to je Caravaggio?

GIULIO:
Morava ga vzeti zraven.

TOTO:
To bo pa bolj težko. Saj je že skoraj mrtev.

CARAVAGGIO:
Pustite me, prosim; rad bi umrl ob morju.

GIULIO:
Kaj pa govoriš, Michele? Ti si vendar večen; nikoli ne boš umrl. Se spomniš, kaj je govoril kardinal Del Monte? Smrti ni, je samo življenje. *Caravaggia spravita na noge*. Vidiš, da zmoreš. Zdaj lahko gremo. Lepo počasi, korak za korakom. *Hodijo ob obali*.

TOTO:
Kakšna vročina! Nikjer oblačka. Samo nebo in morje in pesek in sonce.

GIULIO:
Vse ena sama ravnina. A je do Rima še daleč?

TOTO:
Daleč. Ampak sonce je visoko. Do večera bomo že prišli.

GIULIO:
Ja, ja; treba je verjeti in upati. Potem se stvari kar zgodijo. Si predstavljaš, Michele, v Rimu nas vsi pričakujejo in ugibljejo, po kateri poti pridemo. Mi pa nenadoma stopimo prednje iz zraka. Hahaha ... Saj ne bodo verjeli, da smo se res vrnili.

Začne grmeti.

TOTO:
Kaj pa je to? Grmenje sodi v naslednji prizor.

GIULIO:
Včasih se tudi bogovi zmotijo.

Začne se temniti in bliskati, grmenje narašča; zapiha tudi veter; nevihta bo vsak hip tu.

TOTO:

So se pa resno lotili. Mokri bomo ko miši.

GIULIO:

Kje pa! Uprava gledališča je uporabo dežja prepovedala.

TOTO:

Sreča za nas. A nebo je vseeno čudno. Poglej oblake, še pred minuto jih ni bilo.

CARAVAGGIO se začne smejati.

TOTO:

Končno si se zbudil! Boš zdaj lahko hodil?

Z vso silovitostjo se ulije ploha.

TOTO:

Kaj? To je pravi dež!?

Oba z Giulijem stečeta z odra pod streho, Caravaggio pa se razširjenih rok preda neurju, prekipevajoč od sreče.

CARAVAGGIO:

»Oče, v tvoje roke izročam svoje telo in svojo dušo.«

20. prizor: VSTAJENJE

V televizijskem studiu. Sliši se Mozartov Requiem. Priprave na snemanje Totove velikonočne verske oddaje. Na velikih monitorjih tečejo posnetki Golgote in Kristusovega križanja. Toto daje zadnja navodila pred začetkom snemanja. Kamere so vključene tudi v dvorani, kjer snemajo gledalce.

TOTO:

Pozor, začeli bomo! Ton, kamera, teče!

Kamere začno spremljati prizor, ki je koreografiran posnetek Caravaggieve slike **Polaganje v grob**. Kristusa igra Caravaggio. Najprej ga snamejo s križa, nato ga prinesejo h grobu. Ko Giulio odvali pokrov groba, Caravaggio nenadoma prekine igro.

CARAVAGGIO:

Ne, ne več; premislil sem si. V tej zgodbi ne želim več sodelovati. Dovolj je bilo.

V studiu nastane vsesplošno vznemirjenje; iluzije slike ni več; snemanje je prekinjeno, čeprav na televizijskih monitorjih »Polaganje v grob« teče dalje.

TOTO zmeden:

Drage gledalke, cenjeni gledalci, to je nesporazum! – Stop, stop! Konec! Nehajte! Tega ni bilo v scenariju!

Televizijski ekrani se ugasnejo. Prižgejo se dežurne luči.

BAGLIONE pridrvi ves besen:

Sramota! Odpuščeni ste!

Zmedo v studiu prekrije reprodukcija Caravaggievega tihožitja **Deček s košaro sadja**. Med tihožitjem se pojavi Tomassoni in Caravaggiu – skozi sliko – izroči resnično jabolko.

TOMASSONI:

»Lepota je v očeh občudovalca in ljubezen v tistem, ki ljubi.«

EPILOG

Isto okolje kot v prologu: galerijski hodnik, noč; skozi prazno srebrno steno se vidi vrt z mesečino.

BAGLIONE:

Začenjam z biografijo človeka, zaradi katerega bo tudi moje ime ostalo v zgodovini. Kdo bi se sicer kdaj spomnil malega, nepomembnega, predvsem pa nevoščljivega in zagrenjenega umetnostnega kritika in kustosa, če iz gorja, ki ga je v svojem življenju storil sebi in drugim, ne bi rasla tudi taka umetnost, kot je slikarstvo

Michelangela Merisija da Caravaggia. Čas, ti edini resnični in pravi gospodar vsega, bog nad bogovi, ti, ki izravnaš vse! Kdo bi si mislil, da se bodo Contarellijeve napovedi uresničile? Pa so se. Danes so v Milanu odprli svetovno razstavo Caravaggievih slikarskih del. Z veličastnim uspehom. Za katalog sem napisal uvodni esej. Seveda nisem izdal svojega pravega mnenja. Osmešil bi se.

Skozi steno se vidi, kako Caravaggio odrine pokrov svojega groba in vstane.

BAGLIONE:

Toda kako naj ljubim, kako naj cenim človeka, ki mi še po smrti ne da miru?

CARAVAGGIO *pride do stene k Baglioneju, mu nekaj govori, a njegovega glasu ni slišat*).

BAGLIONE:

Poglejte, že spet je tu! In tako vsako noč. Kaj vse mi počenja! Hvala bogu sem se teh prikazni že navadil. Svoj čas pa sem umiral od strahu. Posebej ko sije mesec, je prijazen. Takrat zadaj na vrtu z Ranucciem Tomassonijem igrata tenis. *Izroči Caravaggiu teniške loparje skozi steno*. Nerodno je samo to, da moram imeti njune loparje na skrbi jaz. Po končani tekmi jih moram pospraviti in jih čuvati do naslednjega dne, ko jih moram spet izročiti. To je pravzaprav moja kazen. Če se tako vzame, sploh ni pretirana, samo konca ji ni videti nikjer.

Caravaggio in Tomassoni začneta igrati tenis na vrtu. Luna sije. Baglione se neopazno umakne.